ROJAKI IN ROJAKINJE!

Jutri, v nedeljo 11. t. m. bo ob 4 uri popoldne velika prireditev "Slovenskega doma" v dvorani XX. Setiembre, ulica Alsina 2832. – Pridite vsi!

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoeslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) XII. BUENOS AIRES, 10 DE MAYO (MAJA) DE 1941 Núm. (Štev.) 16

NAROČNINA: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

Slovenija pod italijanskim manganelom

Italijanska vlada je v uradnem listu objavila dekret, s katerim je priključila največji del Slovenije Italiji. Z našo zemljo, kolikor je ni že od 1918. leta imela v svojih krempljih in v kolikor si je niso prisvojili Nemci, kateri so zasedli Južno Štajersko, Koroško in severni del Kranjske, je ustanovila "Ljubljansko pokrajino". Dekret priznava, da žive na priključenem ozemlju "večinoma" Slovenci in zato obljublja, da bo "Ljubljanska pokrajina" uživala neko "avtonomijo". Izvršno oblast bo imel "višji komisar", katerega bo imenoval Mussolini. Ustanovil se bo tudi "Pokrajinski svet", ki bo štel 14 članov, izbranih med slovenskimi gospodarstveniki. Za slovensko prebivalstvo "Ljubljanske pokrajine" ne bo obvezna vojaška služba. V ljudskih šolah bo pouk v slovenskem jeziku, na srednjih in višjih pa se bo poučevala italijanščina. Rimska vlada bo smela razširiti veljavnost italijanskih zakonov na novo pokrajino.

Zemlje lačni tujec, pred katerim je naš narod tako preroško svaril že naš goriški slavček Simon Gregorčič, se je polastil skoro vse slovenske zemlje; k 400.000 Slovencem, ki jih je zasužnjil že po zadnji svetovni vojni, je vklenil v svoj jarem še nadaljnjih 800.000 naših bratov in sestrâ.

V doslej nezasužnjeni Sloveniji so Italijani začeli izvajati tisto politiko, katero so že preiskusili nad Slovenci in Hrvati na Primorskem. Zasedli so nov kos naše zemlje brez boja, najbrž z belimi zastavami, začeli trobiti, da so prišli "rešit" naš narod iz srbskega suženjstva in da mu prinašajo "avtonomijo", osvoboditev od vojaške službe, narodne pravice in vse druge dobrote. Da bi zavedli naivne ljudi, so v dekretu našteli vse te obljube in še dodali, da bodo slovenske šole smele neovirano nadaljevati s poukom. Kakor da slovenskemu narodu ni še v živem spominu, kako so italijanski kralj, njegovi ministrski predsedniki in rimski parlament svečano obljubljali, da bodo dali največjo svobodo Slovencem in Hrvatom, ki jih je krivična rapalska pogodba odtrgala od Jugoslavije in jih spravila v italijanski jarem! Kakor da slovenskemu narodu niso v živem spominu vsa tragična dejstva, ki so tem obljubam sledila! Kakor da se Slovenci ne spominjajo več, kako so italijanske oblasti zatrle vsa slovenska društva, ves slovenski tisk, vse slovenske šole, vse slovenske gospodarske organizacije na Primorskem! Kakor da smo Slovenci že pozabili na plamene, ki so uničili tržaški Narodni dom, nešteto drugih prosvetnih središč in cele vasi! Kakor da smo pozabili na konfinacijska taborišča in na Bazovico!

Italijani so prišli v Ljubljano s smehljajem na ustih in z obljubami na jeziku, toda z manganelom v roki in z velikim pohlepom v očeh. Hud udarec je to za naš narod predvsem v gospodarskem oziru, ker bodo Italijani našo deželo popolnoma izropali, kakor so gospodarsko uničili naše Primorje. Pobrali bodo, kar se bo dalo odnesti, nad prebivalstvom pa bodo zavihteli faistični bič. V Slovenijo so že poslali razne Graziolije, ki so se že "proslavili" s preganjanjem slovenskega prebivalstva na Goriškem in Tržaškem. Prijeljali bodo v naša mesta in vasi svoje lačne fašistične druhali, zasedli z njimi vsa boljša službena mesta v pokrajinski upravi in pri podjetjih, listom in ljudem bodo z zakonom o Črnem tribunalu postavili nagobčnik, polnili bodo ječe in konfinacijske otoke s takimi, ki bodo mislili, da imajo pravico in dolžnost ostati Slovenci. In pokale bodo puške ter padale pod svinčenkami naše narodne žrtve. Z ogromnimi davki bodo sesali kri našemu narodu.

Vesti, ki prihajajo zadnje dni iz Ljubljane, nam javljajo, da so Italijani že začeli poitaljančevati imena mest, vasi in ulic. Ukazali so, da se morajo vsi uradni spisi sestavljati dvojezično. To je začetek. Kakšen bi bil konec, če bi Anglija in njeni zavezniki izgubili sedanjo vojno, vidimo na Primorskem.

Italijani in Nemci pa ne bodo zmagali. Pravica bo pohodila krivico. Italijani, ki so počasi pricopatili v Ljubljano, potem ko so jo že prej zasedli Nemci, jo bodo urnih krač spet pobrisali, ko pride naša ura. In se ne bodo ustavili v Postojni, niti v Gorici! Ubrali jo bodo preko Soče do Tilymenta! Vsa naša sveta slovenska zemlja si bo oddahnila in bo zadihala v obnovljeni Jugoslaviji.

Od italijanske okupacije bodo seveda ostali sledovi: naša dežela bo izropana, mnogi naši ljudje bodo nosili na svojem telesu znamenje fašističnega manganela, mnoge naše družine bodo objokovale svojce, žrtve fašističnega barbarstva. Trpljenje, ki ga bo morala prestati doslej nezasužnjena Slovenija bo pa vse Slovence bolj trdno povezalo v nerazdružljivo skupnost s Srbi in Hrvati, ki so nam sedaj bratje v trpljenju.

V BOSNI IN SRBIJI SE ŠE NADALJUJEJO BOJI

ODDELKI NAŠE VOJSKE SE JUNAŠKO BIJEJO V GORATIH KRAJIH PROTI NEMŠKIM, ITALIJANSKIM IN BOLGARSKIM VPADNIKOM — JUGOSLOVANSKI LETALCI V EGIPTU — KAKO SO SI NAŠI SOVRAŽNIKI ZAČASNO RAZDELILI JUGOSLAVIJO — SKORO VSO SLOVENIJO JE MUSSOLINI Z DEKRETOM PRIKLJUČIL ITALIJI

Boji v Jugoslaviji še niso končani, čeprav nemška in italijanska vojna poročila o njih iz razumljivih razlogov nič ne govore. Ker se oddelki naše vojske, ki niso položili orožja, in četniki bore proti sovražniku popolnoma odrezani od ostalega sveta, ni čudno, če le včasih prodre v svetovni tisk kakšna vest, ki nam javlja, da se naši še vojskujejo, da se še upirajo Nemcem, Italijanom in Bolgarom. Tako smo na pr. čitali 1. maja poročilo nemškega obveščevalnega urada o "novi ureditvi" na Balkanu, v katerem med drugim navaja, da so Bolgari imenovali za zasedene kraje tri guvernerje, enega za Kanti, drugega za Skoplje, tretjega pa za "neko drugo mesto ob Moravi, ki še ni zasedeno". Če ni zasedeno, pomeni, da so v njem in okrog njega jugoslovenske čete, ki sovražniku zapirajo pot! Bolj obširno pa je poročilo, ki ga je iz Kaira poslal bivši poročevalec ameriške agencije v Jugoslaviji. Tako le piše:

"Mnogi tisoči popolnoma opremljenih jugoslovanskih vojakov se še upirajo v srbskih in bosanskih gorah vpadnikom, proti katerim vodijo gveriljsko vojno. Vaš dopisnik je to sam ugotovil in je videl na lastne oči na stotine Srbov, kako so zgrabili za orožje in se odpravili v gore, zaklinjajoč se, da ne bodo odnehali dokler ne bo Jugoslavija spet svobodna. Neki višji jugoslovanski uradnik, ki živi sedaj v izgnanstvu, mi je izjavil, da je dobil iz Jugoslavije zaupne vesti, ki zatrjujejo, da povzročajo te jugoslovanske čete zelo velike težave nemškim in italijanskim okupacijskim silam.

"Ko se je Vaš poročevalec odpeljal iz Beograda v avtomobilu proti dalmatinski obali, medtem ko se je jugoslovanska vojska razhajala na vse strani, je imel tekom svojega potovanja priliko videti in slišati rodoljube, ki so se v naglici sestajali po vaseh. Bil je navzoč, ko so se velike skupine borcev zaklinjale, da se bodo do konca borile proti vpadnikom, neglede na pogodbe, ki se bodo podpisovale v Beogradu, Berlinu in Rimu.

"Ko so do teh čet prišle prve vesti o premirju, so borci zapustili svoje polke, noseč s seboj orožje in municijo. Njihovi poveljniki niso prav nič storili, da bi to preprečili, marveč so celo mnogi izmed njih odšli z njimi. Bili so rodoljubi in ne dezerterji. To so tisti možje, ki se sedaj uspešno upirajo Nemcem in Italijanom izogibajoč se odločilnih porazov, velikih taborišč in drugih neugodnosti, ki so združene z vojskovanjem proti sovražniku, ki je v premoči.

General Simović, katerega glavni stan je v Egiptu

"Medtem se jugoslovanska zastava že vije v egiptskih vojaških taborih zraven angleške; nekoliko stotinam jugoslovanskih zrakoplovskih oficirjev se je posrečilo pobegniti iz dežele in pridružiti se Angležem ter nadaljevati skupno z njimi boj proti sovražniku. Jugoslovani primerjajo sedanji položaj s položajem tekom svetovne vojne, ko so poražene srbske čete preuredile svoje razredčene vrste in končno izvojevale zmago na solunski fronti."

Iz drugih poročil smo izvedeli, da so se oddelki naše vojske borili proti Nemcem in Italijanom tudi po 18. aprilu v Grčiji. Ko se je vdala grška vojskwa v Epiru in Macedoniji, je nemški generalni štab poročal, da je med vjetniki tudi več ko 10.000 Jugoslovanov. Poročilo angleških oblasti o evakuaciji čet iz Grčije pa nas je tudi obvestilo, da se med evakuiranimi četami nahajajo tudi "znatne jugoslovanske vojne sile".

Kako bi radi razkosali Jugoslavijo

Nemški list "Dienst aus Deutschland" javlja, da končnoveljavne razdelitve na Balkanu še ni ter da se osiščnim silam in njihovim prijateljem tudi prav nič ne mudi kar se končnoveljavne potegnitve mej tiče, vendar pa da si človek lahko že ustvari približno sliko o "novem balkanskem redu" na podlagi sedaj zasedenih krajev.

Nemčija je že uvedla nemško civilno upravo na Spodnjem Štajerskem, na Koroškem in v severnem delu Kranjske. Madžari so zasedli ozemlje med Dravo, Donavo in romunsko mejo. Bolgari so zasedli ozemlje med Pirotom, Vranjem, Skopljem in Prilepom do Ohridskega jezera, ter Tracijo in Solun. Italijani so zasedli vso dalmatinsko obalo ter uvedli svojo upravo v "Ljubljanski pokrajini", v Dalmaciji in Črni Gori. Pavelićeva "svobodna" Hrvaška nima še določenih mej.

Nemci so imenovali vlado v Beogradu

General Förster, nemški "befelshaber" v Beogradu, je z "befelom" imenoval upravni svet, t. j. nekakšno vlado za "bivše" srbske kraje, ki jih je zasedla nemška vojska. Upravni svet bo moral skrbeti za to, da se čimprej vzpostavi red in se predvsem obnovi redno gospodarsko življenje srbske dežele.

Upravni svet je tako le sestavljen: za notranje zadeve je bil imenovan Milan Aćimović, bivši načelnik policije v Beogradu; za vere, Risto Jojić; za promet, dr. Lazar Kostić; za pravosodje, dr. Momčilo Panković; za pošto in brzojav, Dušan Pantić; za javna dela, inž. Stanislav Josipović; za poljedelstvo, inž. Miloslav Vasiljević; za socialno politiko, dr. Stevan Ivanić; za finance, Dušan Letica.

Nemci so izbrali "vlado" med najbolj zanesljivimi člani "pete kolone", s katerimi so bili gotovo že prej v zvezi. Vsaj za Dušana Pantića ni v tem pogledu niti najmanjšega dvoma. Mož je že v Cvetkovićevi vladi rogovilil za to, da se Jugosavija podvrže Nemčiji in Italiji, in ko so se začele ljudske demonstracije proti Trojnemu paktu, se je Pantić hudo razjezil in vpil, da se ne vrne v vlado, dokler bo v njej sedel en sam nasprotnik Nemčije in Italije. Te svoje pristaše bodo sedaj Nemci skušali prikazovati pred svetom in pred srbskimi kmeti kot zastopnike srbskega naroda, od njih pa bodo zahtevali, da pritiskajo na srbske proizvodnike za povečanje proizvodnje živil, sirovin in drugih predmetov, ki jih potrebuje nemški vojni stroj. Najbolj odvratno pa je, da bodo od policaja Aćimovića prav gotovo zahtevali, da s srbskimi možmi "vzpostavi red", t. j. da organizira borbo proti komitom in oddelkom jugoslovanske vojske, ki se niso vdali, marveč se še dalje junaško bore za svobodo našega naroda v goratih krajih Stare Srbije.

Dr. A. Vignes argentinski poslanik pri jugoslovanski vladi, ki je bil ranjen za časa bombardiranja Beograda.

Nemška nesramnost

V nesramnosti so nacisti res "über alles" na svetu; prekašajo vse, kar si normalen človek more izmisliti. Tako so na primer poročali, da so Beograjčani oplenili takoj po bombardiranju vse trgovine razen — knjigaren. Hoteli so s tem oblatiti naš narod, da je nekulturen in da se zanima za vse, samo za knjige ne. Nerodni nacistični poročevalec pa nam sam pove, da debelo laže,

Poglavar pravoslavne cerkve, dr. Gavrilo, katerega so bajé ujeli v samostanu Ostrogu. Ta samostan je sezidan v skalo ter je dostopen samo z ene strani in se nahaja med Danilovim gradom in Nikšičem v Črni Gori.

ker pravi v svojem poročilu, da so stekla knjigarniških oken ostala nedotaknjena. Človek, ki ve, kakšen učinek imajo moderne bombe, in ki je čital, da so nemški bombniki porušili polovico Beograda, mora biti res velik osel, če verjame tej novi nacistični knjigarniški laži.

Še bolj ogabno se je nemška propaganda spravila na vrhovnega poglavarja srbske pravoslavne cerkve, patrijarha Gavrila. Laže o njem, da je v ostroškem samostanu skušal

ukrasti 15 milijonov dinarjev jugoslovanskega državnega zaklada, ki ga je bilo tja spravilo spremstvo kralja Petra II, preden je z vladarjem odpotovalo proti Atenam, in sramoti patrijarha, da se je skril v tajno celico samostana, kamor si je dal prinesti gramofon "z veselimi pločami".

Italijanska "pogruntacija"

Italijani so zasedli Dalmacijo. Ko so pasli svoj pogled po našem sinjem Jadranu, so opazili, da naših ladij ni v domačih vodah. Vojne ladje so pravočasno krenile proti jugu in se priključile angleški sredozemski floti, dve podmornici, ki so ju Italijani hoteli zajeti v Kotorskem zalivu, so naši mornarji potopili, trgovske ladje pa plovejo po širnih oceanih po navodilih jugoslovanske vlade, ki je vso trgovinsko mornarico zasegla in mobilizirala posadke.

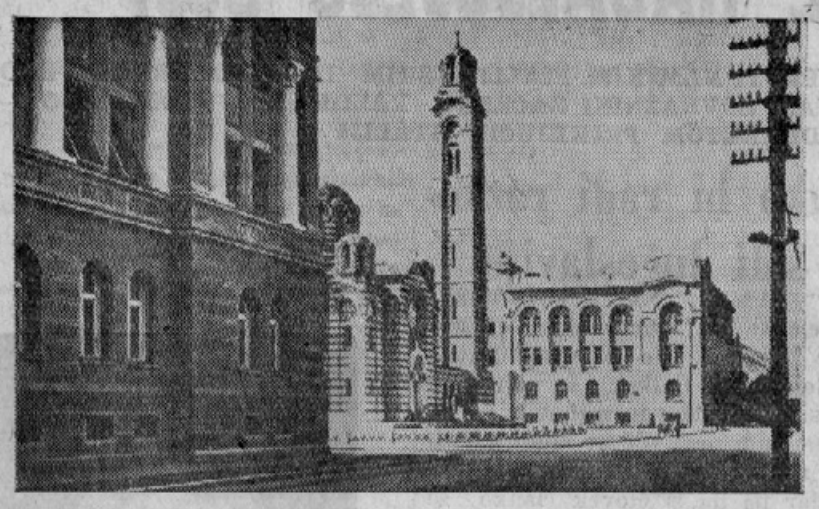

Banja Luka, — ki ima postati glavno mesto Pavelićeve "slobodne Hrvatske"?

Pa so Italijani "pogruntali" da so jugoslovanske trgovinske ladje iz Dalmacije in bi torej pravzaprav morale poslušati italijanske ukaze, odkar je Dalmacija v italijanskih rokah. Po radiu so sporočili vsem kapitanom naših parnikov na Atlantskem in Tihem oceanu, da morajo takoj kreniti v luke držav Južne Amerike, razen Uruguaya, oziroma v janponska, indokitajska ali tailandska pristanišča. Italijanski "befel" je preskrbel seveda našim mornarjem nekoliko razvedrila na dolgih oceanskih vožnjah.

Pavelić na delu

Ubijalec Pavelić si je junaško zavihal rokave kot novopečeni hrvaški "firer" ter se lotil državniškega dela. Ker je bil dolga leta v fašistični in nacistični šoli in službi, je naravno, da je začel po opičje posnemati Mussolinija in Hitlerja. Razpustil je vse stranke, torej tudi Mačekovo HSS, prepovedal židom vstop v kavarne, hotele in splov v javne lokale ter — osrečil hrvaški narod z

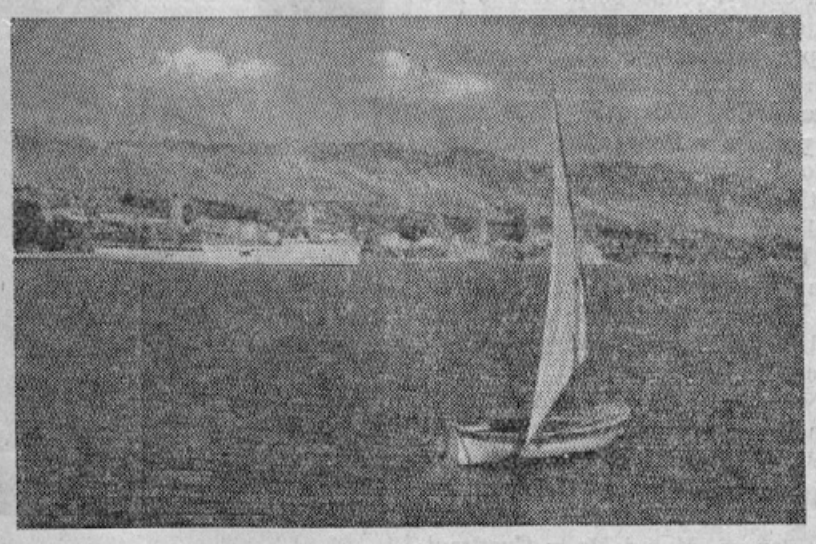

Na našem Jadranu, kjer sedaj plovejo italijanske ladje

novim pozdravom! Izdal je ferman, ki predpisuje, da se hrvaški kmetje ne bodo več pozdravljali s "Hvaljen Isus' in si odzdravljali z "Vazda budi!", marveč bodo odslej pozdravljali po rimsko! Ive bo šel po polju in srečal na stezi Djuro, pa bo dvignil desno roko in rekel: "Za dom", Ljuro bo pa prav tako dvignil desno roko in ozdravil: "Spreman".

Nov Krištof Kolumb

Nov Krištof Kolumb je zagrebški dopisnik 'Berliner Börsenzetung-e', ki je "odkril", kakšna bo zunanja politika "svobodne in neodvisne" Pavelićeve Hrvaške. Bralce svojega lista je osrečil z razodetjem, da bo Pavelić vodil zunanjo politiko popolnoma v skladu z osiščnimi državami! Torej se Nemcem, Italijanom in Madžarom ne bo treba bati, da bo "svobodna in neodvisna" zahtevala, naj ji vrnejo ugrabljene kose hrvaške zemlje. Gotovo so si naročniki "Börsenzeitung-e" oddahnili, ko so izvedeli da Nemčiji od te strani ne grozi nobena vojna.

"Deutsche Kommandantur" v... Rimu!

Buenosaireški list "Italia Libre" poroča, da so bivši luksuzni "Hotel de Russie" na Piazza del Popolo v Rimu zasedli nemški oficirji in ga spremenili v sedež poveljništva nemških čet v Italiji. Mussolini je hišo razlastil, ker so nacistični častniki zahtevali kar najbolj udoben stan, in nad vratmi nekdanjega hotela, ki je nekoč sprejemal najbolj odlične tuje goste, se blišči napis "Deutsche Kommandantur". V Rimu je približno 15.000 mož nemške vojske, drugih sedem doosem nemških divizij pa je Hitler poslal v druga važnejša mesta Italije: Napoli, Turin, Milan, Palermo, itd. V vseh ministrstvih sedijo na vodilnih mestih nacisti iz rajha in se obnašajo kakor gospodarji. Vse italijanske železnice in pošta so pod nemškim nadzorstvom. Kako morajo biti Italijani zadovoljni s tem "novim redom", si pač lahko predstavljamo.

Peta kolona

Pozor!

Peta kolona je začela delovati tudi v našem izseljeništvu! Njena naloga je širiti laži in z njimi ustvarjati zmedo v naših zavednih vrstah. Zato: Pozor!

Mož, ki ti razlaga, da bi bila jugoslovanska vlada mnogo bolje storila, če bi bila sprejela "nedolžne" nemške zahteve, je član pete kolone. Ko ti začne to pripovedovati, dvigni roko pred njegov nos in lepo iztegni vseh pet prstov; tako bo razumel, da veš, kam pes taco moli. Nikar se z njim ne spuščaj v razgovor, ker on prav tako dobro ve kakor ti, da je Hitler doslej prelomil še vse obljube, ki jih je dal svetu, in bi bil ravnotako prelomil obljubo, da bo "večno" spoštoval meje jugoslovanske države in njeno neodvisnost.

Mož, ki ti pripoveduje, da je po radiu slišal, da so ministra Kulovca ubili v Beogradu Srbi, je v službi pete kolone. Če se ga hočeš otresti, mu pomoli pet prstov pod nos.

Mož, ki ti o Angležih ponavlja ono, kar se je naučil iz "Pampera", dela po navodilih petokolonskega generalnega štaba v Buenos Airesu. Iznebiš se ga, če mu pomoliš pet prstov pod nos.

POZIV JUGOSLOVANSKIM TRGOVSKIM LADJAM

Jugoslovanska vlada je izdala potom angleškega admiralstva na vse trgovske ladje, ki plovejo pod jugoslovansko zastavo, da se ne oziraje na ukaze, ki bi jih mogoče dobile iz Jugoslavije, oziroma po neprijatelju okupiranega ozemlja.

Vse jugoslovanske ladje se morajo obrniti za navodila v angleške ali severnoameriške luke, kjer bodo iste prejele v soglasju z jugoslovansko vlado, katera je edina merodajna dajati navodila.

DOMAČE VESTI

Letošnji prvi maj

Milijoni delavnih ljudi praznujejo praznik dela — prvi maj. V bolj industrijskih državah se na ta dan vrše velike proslave, ki so ponekod postale celo uradne.

Ta praznik si je izvojevalo delavstvo z dolgoletnim težkim bojem.

Toda, kakšen pa je danes položaj delavca?

V svojih mlajših letih sem večkrat našel v raznih listih pohvalne članke o tem al oinem uslužbencu, ki je dolga leta delal pri kakem podjetju ter je zato tudi dobil nagrado v obliki zlate kolajne ali denarja. Tudi je na splošno bilo po listih precej člankov, ki so se nanašali na razno ročno in še več seveda na umsko delo. Danes lahko prebrskamo vse liste, kar jih izhaja po širokem svetu, a najdemo kakšen spis o delu ali delavcu povečini v policijski kroniki, kjer se poroča o tej ali oni delavski nezgodi, ali o aretaciji delavcev vsled kakšnega štrajka. Tudi v takozvanem "proletarskem" tisku, kjer včasih bolj demagogično — večkrat pa tudi res stvarno — nastopajo za pravice nižjih slojev, ni mnogo boljše v tem pogledu. Nasprotno so pa po vseh listih cele strani posvečene raznim plačanim športnikom, (kako si nekateri služijo kruh v "potu svojega obraza"). Razni boksarji, nogometaši ter drugi bolj "nobel" športniki, h katerim moramo pristaviti še dirkaške konje, so v današnji družbi mnogo bolj važen činitelj, kakor ves delavski stan.

Na tak način ne samo, da se prezira ogromne ljudske množice na svetu, marveč se tudi zlorablja šport, ki bi ga morala gojiti vsa mladina, predvsem še ona, ki sedi po tovarnah ali pisarnah. Jasno, da je že ljudska vzgoja marsikdaj nezadostna, a to največ po krivdi istega tiska, ki se sicer rad ponaša, kot glasnik "javnega mnenja".

Pa tudi v drugih slučajih je delavni človek navadno zapostavljen. Naj vstopi v trgovino, kino, restavracijo, ali kakšen drugi lokal, povsod je deležen posebnega "poklona", ki je precej drugačen od "poklona" drugim slojem. Nič čudnega, če se preprosti človek ogiblje boljših trgovin in lokalov, se boji vstopiti v gledališko dvorano, je v skrbeh, ko ima opravilo na kakšnem uradu.

Kar bi moralo najbolj boleti današnjega delavca, je pa zloraba njegovega dela. Mislimo si sedanjo Nemčijo. Če bi usmerili v zadnjem desetletju vse delo v koristno smer, bi imela lahko vsaka nemška družina svojo krasno stanovanjsko vilo, svoj lastni avto in še marsikatere druge dobrote, ter bi se vsa Nemčija spremenila v krasen park. Toda mesto tega se je delala strahovita mašinerija, s katero delijo svoje "strahote" po vsej Evropi in drugod. Koliko ogromnega dela v Evropi in drugod po svetu je namenjenega razdejanju in milijoni delavcev so udeleženi pri grozni tragediji, mogoče so sami gradili podmornico s katero se potopijo, ali so delali letalo, ki bo mogoče kakšnega dne sestreljeno z njimi vred.

Čeprav se današnji delavec ponaša z veliko razredno zavestjo, mu je vendar vse eno kaj dela; njemu je le zaslužek. In tup se že kaže njegova nezavednost.

Da ni vse na pravem mestu v sedanji družbi je mnogo vzrokov, a eden teh štrli posebno iznad drugih. Pohlep po nadoblasti in izkoriščanju, je najbolj viden vzrok sedanjih razmer. Posameznik, kakor cela ljudstva so podvrženi izkoriščanju; človek je postal predmet, kakor je železo, petrolej ali druge tvarine in da bi se lažje doseglo takšne temne namene, so ponekod omejili osebno svobodo, kar marsikdo odobrava (tudi med nami je precej takšnih).

Marsikdo misli, da je sedanja vojna in zmede, ki so v zvezi z njo, nekakšna potrebna operacija, po kateri bo ozdravela sedanja družba. Tako smo mislili tudi v zadnji vojni, a dobili smo — "novi red", ki si je z nasiljem podvrgel miroljubna ljudstva ter se takoj v početku pripravljal na maščevanje in osvajanje, radi česar se danes milijoni mladih mož nahajajo po raznih bojiščih, ali po ušivih vojnoujetniških ter koncentracijskih taboriščih. Milijoni in milijoni ljudi pa trpijo vseh vrst pomanjkanja in gorja.

Ne: nasilje, tanki, letala, podmornice in podobne "dobrote" nam ne morejo prinesti rešitve.

Tega bi se morali zavedati delavci prvega maja.

Na sestanku argentinskega odbora za pomoč Jugoslaviji je bil prisoten tudi naš minister g. dr. I. Cankar z gospo soprogo, angleški poslanik lord Owey in njegova soproga

ROJAK V BOLNIŠNICI

V bolnišnici Hospital Británico išče zdravja rojak Boškovič Jože, ki je prišel iz Bahije Blanke. Posteljo ima v III. nadstropju.

V BOLNICI MUÑIZ

se nahja rojak Rolih, ki je prišel iz Santa Fe. Kdor bi ga želel obiskati, ga najde v sobi 28, postelja 50.

SMRTNA KOSA

Prejeli smo vest, da je v četrtek, v bolnišnici Ramos Mejía preminul naš rojak Benedikt Pelikan, doma iz Mirna pri Gorici. Star je bil 52 let.

Zapušča ženo in dve hčerki, Vse tri se nahajajo v Egiptu.

Pogreb se je vršil naslednji dan ob 9 uri dopoldne.

Pokojniku naj bo lahka argentinska zemlja. Preostalim pa naše iskreno sožalje!

ZAHVALA

Podpisani se zahvaljujem jugoslovanckemu društvu "Samopomoč Slovencev" za podporo, ki mi jo je društvo nakazalo.

Anton Novak.

NAŠI POKOJNI V DOMOVINI

V Sv. Vidu nad Vipavo je umrl posestnik Jožef Kodre. Bil je dober gopodar in skrben oče. — V Porečah pri Sv. Vidu je zapustil svoje drage Janez Božič. Isti dan so pokopali tudi ženo njegovega sina Gregorja. Bolehala je že več let, slednjič jo je smrt rešila. — V Dobravi pri Sv. Vidu je umrl Alojz Božič, po domače Markov. — Družina Pintarjeva iz Podbrega pri Sv. Vidu je izgubila dobro mater. En sin, Andrej, se nahaja v Argentini ter mu izražamo iskreno sožalje.

V Ložeh pri Vipavi je umrl Jožef Renar, bivši župan med prejšnjo vojno. Čez mesec nato pa še njegova žena Rozalija. Pokojnika zapuščata veliko otrok vsake starosti, a so dobro preskrbljeni. — V tej vasi je podlegel operaciji, oziroma kompli- Matijevžkov, star 42 let. Zapušča ženo in več otrok. Njegova sestra Ivanka je bila tu v Argentini ter je umrla stara še ne 20 let v Buenos Airesu.

Naj bo vsem pokojnim lahka domača zemlja, preostalim pa naše iskreno sožalje!

GIBANJE PARNIKOV

Sredi prejšnjega tedna je dospel v tukajšnje pristanišče angleški poštni parnik "Highland Monarch". Potnikov ta prevoznik ni pripeljal, pač pa mnogo trgovskega blaga in pošto. Nazaj v Anglijo bo pa vozil meso.

Dospel je sem tudi španski prevoznik "Cabo de Buena Esperanza". Pripeljal je 800 španskih beguncev ter pošto in drugo blago.

Kdaj ta parnik krene nazaj proti Evropi, še ni najavljeno.

Te dni pride v buenosaireško pristanišče "Cabo de Hornos", ki tudi pripada španski pomorski družbi.

ZINKA MILANOV

Na severnoameriškem parniku "Argentina", bo prispela v Buenos Aires 13. t. m. naša znana umetnica Zinka Milanov.

Ta jugoslovenska umetnica je nastopala že prošlo sezono v tukajšnjem Colonu, nakar je odšla nastopat v Severno Ameriko.

Povsod, kjer je nastopala je žela sijajne uspehe. To pa je dalo tudi povod, da jo je ravnateljstvo "Colona" zopet angažiralo.

Želimo umetnici srečno vožnjo in mnogo uspehov v našem mestu.

Slovenski stavbenik
Za načrte, betonske preračune in Firmo,
obrnite se do tehničnega konstruktorja
FRANCA KLANJŠEK
Marcos Sastre 4363
Villa Devoto U. T. 50 - 0277

Krojačnica 'Gorica'
Franc Leban
WARNES 2191 Bs. Aires
Nasproti postaje La Paternal

Slov. Babica
FILOMENA BENEŠ-BILKOVA
Diplomirana na Univerzi v Pragi in v Buenos Airesu
Ordinira od 9 zjutr. do 9 zvečer
LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

ZOBOZDRAVNIKA
DRA. SAMOILOVIĆ
de Falicov in
DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.
DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

Vesti iz organizacij

"SLOVENSKI DOM"

VABI NA

VELIKO PRIREDITEV

ki se bo vršila v NEDELJO 11. MAJA ob 4 uri popoldne, v dvorani XX. Setiembre, ulica ALSINA 2832.

SPORED:

1. J. Aljaž: "NA DAN", poje moški zbor
2. J. Aljaž: "DOMOVINI", poje mešan zbor
3. Fr. Schwab: "ZALJUBILO SE JE SONCE", poje mešan zbor.
4. N. N.: "BRATJE V KOLO", moški zbor z bariton-solo.
5. Schubert: "SERENADA", poje Zofka Suličeva s spremljevanjem na glasovir Mare Mavčeve.
6. Igra v treh dejanjih:

"TRIJE VAŠKI SVETNIKI"

OSEBE:

Šimen Porenta, gruntar in župan ..... Gustej Dečman
Uršika, njegova žena ..... Pavla Roje
Fani, njuna hčerka ..... Vida Kjuder
Blaž Šimec, kolar ..... Ivan Bergine
Marijana, njegova hči ..... Irena Jekše
Peter Bavdek, pek ..... Rado Ličen
Tine Štempihar, učitelj ..... Emil Lozej
Barba Lahajnerjeva ..... Kati Jekše
Jakec, njen sin ..... Martin Keber
Janez Hrastar, župnik ..... Mirko Peljhan
Dr. Klepec, zdravnik ..... Josip Švagelj
Šurlova Lenika, potovka ..... Marija Zlobec
Miha, hlapec ..... Rudolf Živec

Režiser: KARL TIŠLER

PO SPOREDU: SREČKANJE, PROSTA ZABAVA IN PLES.

SVIRAL BO "SLOVENSKI ORKESTER"

Čisti dobiček prireditve je namenjen: polovica Odboru za pomoč domovini; druga polovica pa za tiskovni sklad "Slovenskega lista".

ODBOR

Velik shod v Berissu

Naši izseljenci v Berissu so imeli preteklo nedeljo velik shod, na katerem so protestirali proti totalitarnemu napadu proti naši domovini, obsodili hršaške in črnogorske izdajalce v službi Nemcev in Italijanov ter prisegli zvestobo Jugoslaviji.

Zboru je predsedoval g. Baničević in govorili so, poleg njega, J. Jakus, Petrić, Gajer, Bilić in Defrančeski. Zbor je sprejel resolucijo, v kateri naglaša, da je Jugoslavija skupna domovina vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, in obljublja, da bodo tudi beriški izseljenci storili vse, da se naša država čimprej reši tujega jarma.

Nedeljska prireditev

Polovica čistega dobička prireditve "Slovenskega doma" v nedeljo 10. t. m. v dvorani ul. Alsina 2832, je namenjena, kakor je našim čitateljem že znano, jugoslovanskemu "Vojnemu skladu", druga polovica pa Tiskovnemu skladu "Slovenskega lista".

Neglede na program, ki je privlačen in bo gotovo zadovoljil vsakega udeleženca, zahteva že namen prireditve od vsakega našega zavednega rojaka, da prihiti v nedeljo popoldne v ul. Alsino in s svojo udeležbo prispeva tako za Vojni sklad kakor za list.

Prepričani smo, da se bodo naši rojaki, kakor zmerom ob takih prilikah, polnoštevilno odzvali temu vabilu.

PRVAČKOVCI SO SE ZBRALI

Tukaj v Argentini je zelo veliko naših rojakov iz Prvačine. Razumljivo je, da nimajo dela vsi na enem mestu ali kraju, ker tudi nimajo vsi enakega poklica, pa so radi tega razkropljeni po tej širni Argentini.

Ker pa vsak izmed nas želi, da se kdaj sestane s svojim domačinom, tako so tudi tako željo imeli naši Prvačkovci. In to misel so v soboto zvečer 26. aprila tudi uresničili.

Zbralo se je ta dan v Villi Devoto okrog 70 teh naših rojakov na skupno večerjo. Prišel je na ta sestanek tudi Alojz Gregorič in Fani Zorn iz Córdobe.

Zabava je bila zelo lepa in umerjena. Naša izbrana pevka Zofka Suličeva je zapela več pesmi. Isto tako tudi Rozina Šinigoj, ki je tudi slovela kot dobra pevka, dokler je še nastopala.

Sploh se je sestanek izvršil v najlepšem razpoloženju ter so se udeleženci zadovoljni razšli v upanju, da se spet snidejo na sličnem sestanku.

NAZNANILO

Sporočamo naročnikom, oglaševateljem in prodajalcem, da prihodnji teden "Slovenski list" ne izide, ker ima ta mesec pet sobot.

Prihodnja številka izide v soboto 24. maja.

Prosimo, da vzamete to na znanje!

ZADUŠNICA ZA IDO MAVEC

V nedeljo 25. maja se bo brala za pokojno Ido Mavec maša-zadušnica.

Žalni cerkveni obred se bo vršil v cerkvi sv. Magdalene Zofije Barat, ulica New York 2437, pol kvadre od ulice Gral. J. Artigas.

VOJNI FOND

Med jugoslovanskimi izseljenci je požrtvovalnost velika. Do sedaj se je nabralo za vojni fond že čez 6.000 pesov.

Izkaz št. 1

Prispevek poslan naravnost Kr. poslanstvu:

Inž. Borislav D. Djukić	$ 500.—
G. Geza Ordodić-Hoffmann	„ 200.—

Nabrano po "Narodni Obrani" v "Jugoslovanskem klubu" 9. marca 1941 ..... $ 114.—

Dne 16. marca nabrano v "Jugoslov. klubu", kateri prispevek so darovali:

Mijo Ilić	$ 10.—
Dr. Miroslav Schwarz	„ 5.—
Kap. Jelčić	„ 5.—
G. Vukasović	„ 10.—
G. Barvić	„ 5.—
Jovan Tošković	„ 5.—
Djuro Gugolj	„ 5.—
Krainović	„ 5.—
Joso Defrančeski	„ 5.—
Sava Jovanović	„ 5.—
Ante Bojanović	„ 5.—
Mate Veža	„ 5.—
Inž. B. D. Djukić	„ 5.—
G. Barčević	„ 1.—
Peter Roje	„ 5.—
Ivan Pahor	„ 5.—
Lazar Bugarski	„ 1.—
Ante Zeferin	„ 1.—
Dušan Biuković	„ 5.—
Ante Huljić	„ 5.—
Alberto Kajon	„ 5.—

Dne 27. marca nabrano v "Jug. klubu", prispevali so sledeči:

Ivo Sažunić	$ 5.—
Ivan Kastelic	„ 5.—
Stojan Abadžić	„ 5.—
Jorge Lončarica	„ 5.—
Arh. Viktor Sulčič	„ 10.—
N. Zodir	„ 100.—
G. Kopan	„ 5.—
Kap. Niko Dabinović	„ 10.—

Dne 23. aprila so v "Jugoslov. klubu" prispevali naslednji:

Sava Jovanović	$ 100.—
Andrija Barović	„ 10.—
Ivo Sažunić	„ 10.—
Mijo Ilić	„ 300.—
Andrija Plešić	„ 5.—
Djuro Vuković	„ 10.—
Vladimir Gugolj	„ 100.—
Marko Ivanović	„ 5.—
Špiro Mirošević	„ 20.—
Nikola Babarović	„ 50.—
Ljerko Spiller	„ 20.—
Santiago Nasinović	„ 50.—
Jozo Kristić	„ 50.—
Radomir Leković	„ 10.—
Gojko Subotić	„ 70.—
Dr. Filip Dominiković	„ 100.—
Vaso Mihajlović	„ 20.—
I. Lozanić	„ 50.—
N. Zodir	„ 500.—

Razni obiskovalci društvenih prostorov so z malimi prispevki do 6. maja nabrali ..... $ 35.—

Na prvi prireditvi "Comité Argentino de Ayuda a Yugoeslavia", ki se je vršila dne 29. aprila 1941, so darovali sledeči:

Baron Luis Leclercq, M. Luisa L. de Necol, M. Luisa i Mercedes Necol, Magdalena Madero de Tornquist, Helene Estrade, Aída E. de Mihura, Pablo Haudé, Lucas J. Vucassovich, Milena Mihanović, Miguel J. Mihanovich, Raúl A. Mihanovich, Nelly Mihanovich de O'Farrell, Cecilia Falcón de Majó, msgr. Constantin Izrastoff, N. N., Carlos O'Farrell, M. Elena Mihanovich de Beláustegui, R. F. Limpenny $ 3.581.50

Skupno $ 6.158.50

Argentinci za pomoč Jugoslaviji

Jugoslavija ima med Argentinci veliko prijateljev. Ti prijatelji so si nadeli nalogo pomagati po vseh mogočih načinih naši napadeni domovini. Izbran je bil odbor, ki bo deloval pod imenom "Comité Argentino de Ayuda a Yugoeslavia".

V odboru so sledeče osebnosti:

Nelly MIHANOVICH de O'FARRELL; María Teresa PEARSON QUINTANA de ALZAGA; Clara OCAMPO ALVEAR de CASTEX; María Elena LURO ROCA de ARANA; Margarita HOPE de O'FARRELL; María Elena MIHANOVICH de BELAUSTEGUI; Ivonne NECOL de FOURVEL RIGOLLEAU; María Luisa y Mercedes NECOL; Delia BERRO MADERO de MIHANOVICH; Isabel PEARSON QUINTANA de PAZ ANCHORENA; María Angélica FERNANDEZ GUERRICO de MADERO; Elsa SHAW de PEARSON; Milena MIHANOVICH; Magdalena MADERO de TORNQUIST; Celsa ACHAVAL de GUERRICO; Marta ESTRUGAMOU de BRAUM MENENDEZ; Susana MIHURA de O'FARRELL; Luisa RUHAU de ESCALANTE; Emma HEER de ANCIZAR; Teresa MAQUIEIRA de SOJO; Estela LAPLACE de LACAU; Aída ETCHETO de MIHURA; María DORADO de CHUTRO; Magdalena CANTILO de BERRO MADERO; Teresa BOUBEE de ZAVALIA; María Esther ESTRUGAMOU de O'FARRELL; María Ignacia MORENO HUEYO de BULLRICH; Emma BOUBEE; Lily MAC DONALD de NELSON; Josemina UDAONDO de DEL CAMPILLO; Mary HOPE de DUGGAN; Clara TORRES DUGGAN de SOJO; Susana O'FARRELL de URIBELARREA; Celia LURO de BOSCH; Adela CASA de PEARSON; Elena SAGUIER SANTAMARINA de DUGGAN; María Luisa BOUSSON de MADERO; Luisa TORRES DUGGAN de LARIVIERE; María Elena VELAR IRIGOYEN de CHAS; Manuela PAZ de SAENZ VALIENTE; Dolores GALLO de RAMIREZ; Sara LEWIS de OCAMPO GIMENEZ; María Esther BELGRANO de SAVIGNON BELGRANO; Celina ZAPIOLA; Marta DEL CAMPILLO; Elvira MELO de GALL STRAZNICKY; María Cristina BUNGE CANO de MIHURA; May NELSON de O'FARRELL; Ana María DUHAU de HELGUERA; Magdalena LANDIVAR de OBEJERO; Yolanda CALVO de MORENO; María Eugenia MONTI LURO de CRESPO.

Botri in botre z zadnje birme v Rosariju

Če se tedaj Argentinci brigajo za našo stvar, ki jih na nas ne veže druga dolžnost, kakor človečanska, koliko bolj se moramo mi, ki je Jugoslavija naša ožja domovina, katera je prišla v oblast zakletih sovražnikov našega naroda in vsega Slovanstva in pod katerih peto bo naše ljudstvo orojano vseh pravic in izmozgano do kosti.

Dolžnost naša torej je, da pomagamo tudi mi, kolikor nam je mogoče Jugoslaviji.

Kako pomagati? Prilik je dovolj. V "Jugoslovanskem klubu" so poverjeniki, ki sprejemajo vsak dar. "Slovenski dom" bo imel to nedeljo v dvorani XX. Setiembre, ulica Alsina 2832, veliko prireditev, katere polovica čistega dobička gre v ta dobrodelni namen.

Zato rojaki in rojakinje! Vaše mesto mora biti v nedeljo 11. t. m. na tej prireditvi, in nikjer drugod!

Jugoslovansko Društvo "SAMOPOMOČ SLOVENCEV"

V BUENOS AIRESU

VABI

Cenjene rojake in rojakinje na

PLESNO ZABAVO

katera se vrši v SOBOTO 10. MAJA v društvenih prostorih v ulici TRES ARROYOS No. 376.

Začetek ob 9 uri zvečer.

POLEG PLESA IN SREČOLOVA SO V PROGRAMU ŠE DRUGE ZANIMIVOSTI.

IGRAL BO TIPIČEN IN KARAKTERISTIČEN ORKESTER

VSTOPNINA: Moški $ 1.—; ženske prosto.

K obilni vdeležbi vljudno vabi

ODBOR

Slovenci doma in po svetu

Ljubljana – velemesto

Ni odveč, če podamo v naslednjih vrsticah pregledno in s potrebnimi statistikami podprto sliko razvoja in prospeha mesta Ljubljane, ki naj bi probleme dneva v marsičem osvetlila ter neizpodbitno potrdila dejstva, ki se jih moramo vsi po dobrih dve desetletjih življenja v svobodni državi zavedati in si z njimi za prihodnjost postaviti svetal, neomajen kažipot.

Ko govorimo o razvoju mesta Ljubljane, nam je treba ločiti samo dvoje razvojnih razdobij: Ljubljana kot provincialno od širokih razvojnih poti vstran postavljeno mesto, kakršno je bilo pred prevratom v okviru Avstroogrske, in Ljubljana v svobodni Jugoslaviji kot kulturno in politično središče slovenskega dela države. Čez noč je bila Ljubljana povzdignjena v tretjo narodno prestolnico, kar je preokrenilo ter na široko razmahnilo njega razvoj in pomen. Sicer je imela Ljubljana v minulosti vzačetku novega veka viden položaj kot trgovski center na križiščih važnih trgovskih poti. Z ustanovitvijo Napoleonove Ilirije se je za kratko dobo povspela tudi v važno upravno središče. Vendar so bili to le utrinki na poti do sproščenega in nemotenega razmaha, ki ga je Ljubljana našla v svobodni državi. Že sam gradbeni in regulacijski načrt Ljubljane nam izpričuje, kakšen neverjeten razvoj je doseglo mesto zlasti v zadnjih 20 letih.

O početkih mesta Ljubljane v zgodovini ni natančnejših datumov, dejstvo pa je, da je nastala Ljubljana ob vznožju gradu. Ta grad se v zgodovini prvikrat omenja leta 1144 istočasno s podgrajskim naseljem — Ljubljano. To naselje je obsegalo ozek prostor med Gradom in Ljubljanico ter Trančo in Hrenovo ulico. Leta Leta 1140 je dobilo naselje naslov mesta in dovoljenje, da se sme obzidati. Zaradi pretesnega prostora se je mesto prav kmalu razširilo na levi breg Ljubljanice, pozneje pa so se mestne meje pomaknile še od Tranče mimo današnjega magistrata do Krekovega trga. Ves ta mestni prostor, v katerega je vodilo 6 vrat, je ostal še danes v bistvu neizpremenjen ter je dal podlago in izhodišča za poznejši regulacijski načrt razvijajočega se mesta.

Področje velike Ljubljane

Do potaresa se je Ljubljana skromno razvijala brez vsakega določenega načrta, kakor so pač nanesle prilike. Šele leta 1897. je bila z regulacijskim načrtom začrtana v Ljubljani meja, ki je tekla na zapadni strani ob progi Zidani most—Rakek, na jugu od Malega grabna do dolenjske železnice in severno ob Tyrševi cesti do artiljerijske kasarne ter v loku preko Spodnje Šiške. Šele po prevratu je z létom 1929-30 dobila Ljubljana temeljit in neoviranemu razvoju ustrezajoč regulacijski načrt po zamisli arhitekta Plečnika. Ta načrt vsebuje z delom Šiške in Viča celotno mestno ozemlje, ki bi ga objemala novo projektirana velika krožna cesta. S priključitvijo delov oziroma celotnih predmestnih občin Viča, Zgornje Šiške, Most, Ježice, Šent Vida in Rudnika pa leži pred nami Velika Ljubljana, kakršna je danes.

Do leta 1894. je merila površina ljubljanske mestne občine 3484 ha, ali 34.8 milijona m². Pred letom 1936 je obsegalo ozemlje mestne občine 3.830 ha ali 38.3 milijona m². Površina današnje Velike Ljubljane pa znaša po meritvi iz začetka lanskega leta 6.538 ha ali 65.4 milijona m². Obseg ljubljanskega mesta se je torej od prevrata sem podvojil.

Število prebivalcev se je podvojilo

Ljubljana se je do svetovne vojne le počasi rzvijala. V 17. stoletju je štela komaj 6000 do 7000 prebivalcev. Leta 1754., ko je bilo prvo štetje prebivalstva, so našteli samo 4128 prebivalcev. Sredi 18. stoletja ni imela Ljubljana mnogo več prebivalcev kakor rimska Emona, kjer so že leta 34. pr. Kr. zabeležili 1260 prebivalcev. V Napoleonovi dobi se je prebivalstvo dvignilo na okrog 14.000, toda šele pol stoletja kasneje je Ljubljana dosegla 20.000 prebivalcev. Tudi v drugi polovici preteklega stoletja in v prvih dveh desetletjih sedanjega stoletja je bil razvoj zelo počasen, kakor nam to pričajo naslednje številke o številu prebivalcev:

leta 1869	22.593	preb.
„ 2880	26.284	„
„ 1890	31.663	„
„ 1900	36.547	„
„ 1910	41.727	„
„ 1921	53.298	„
„ 1931	59.768	„
„ 1931 s priključenimi občinami.	79.056	„

V 20. letih, od leta 1890 do 1910. je prebivalstvo Ljubljane naraslo le za 10.064 duš; pri tem pa je že vštet prirastek 2000 prebivalcev zaradi priključitve Spodnje Šiške, tako da je znašal dejanski prirastek v teh 20 letih le 8000|

Kako drugačno sliko razvoja nam nudita prvi dve desetletji v svobodni Jugoslaviji. Ljubljana je postala kulturno, politično in gospodarsko središče Slovencev in tretja prestolnica Jugoslavije. Mesto se je pričelo razvijati, kakor da bi hotelo nadomestiti vse prej zamujeno. Čeprav razne okolnosti niso dopuščale, da bi se v tedanjih ozkih mejah mestne občine naselila velika industrijska podjetja in čeprav so nastopile razne ovire, moramo vendar priznati, da je Ljubljana po svetovni vojni zabeležila izreden razvoj, ki mu je pogoje šele ustvarila Jugoslavija.

Ogromne investicije za izpopolnitev javnih naprav pa so seveda povzročile tudi mestni občini znatna bremena. Zato so se mnogi naseljevali v predmestnih občinah, ki so bile šele pred leti priključene k Ljubljani.

Ob koncu svetovne vojne je štela Ljubljana okrog 43.000 prebivalcev, dobri leti kasneje, namreč spomladi leta 1921. pa je prvo štetje pokazalo že preko 53.000 prebivalcev. V naslednjih 10 letih je bil napredek navidez majhen, saj smo leta 1931. našteli le nekaj manj nego 60.000 prebivalcev. V tej dobi so, kakor rečeno, naraščale predvsem predmestne občine. Če pa upoštevamo še prebivalce teh predmestnih občin, ki so bile leta 1935. priključene mestu, tedaj vidimo, da je že leta 1931. štela Ljubljana skoraj 80.000 prebivalcev.

Od tedaj nimamo novih podatkov na podlagi uradnega štetja. Kmalu po priključitvi okoliških občin je mestna občina izvršila štetje prebivalstva na priključenem področju. Na tej osnovi napravljena uradna cenitev ob upoštevanju naravnega prirastka (brez priselitev) pa nam pove, da je imela Ljubljana ob koncu leta 1938. 87.600 prebivalcev. Za konec leta 1940. lahko računamo na isti osnvoi s številom 90.000. K temu pa je treba še prišteti priselitev, ki je morala biti v zadnjih letih prav znatna, kar nam potrjuje že okolnost, da je danes navzlic živahni gradbeni delavnosti zadnjih let v Ljubljani težko dobiti stanovanje, podobno kakor v prvih letih po svetovni vojni. Če upoštevamo še priseljeno prebivalstvo, tedaj lahko cenimo, da ima Ljubljana ob pričetku leta 1941. skoraj 100.000 prebivalcev. Prebivalstvo Ljubljane se je torej v 22 letih svobodnega razvoja v narodni državi več nego nego podvojilo.

Ljubljana pa je postala velemesto ne samo po številu prebivalcev, temveč tudi po svojih javnih napravah, po načinu življenja, po gospodarskem prometu, zlasti pa po svoji razgibanosti na vseh področjih kulturnega udejstvovanja.

Napredek šolstva in prosvete

Ogromne so pridobitve Ljubljane v teh 22 letih. Na te pridobitve kaj radi pozabimo. Naj omenimo samo vseučilišče, kjer je v 13 letih od leta 1926-27 do leta 1938-39 napravilo diplomski izpit na filozofski fakulteti 639 slušateljev, na tehnični fakulteti 553 slušateljev, na pravni fakulteti pa je napravilo pravno zgodovinski državni izpit 1593 slušateljev, pravosodni izpit 1032 slušateljev in državoslovni izpit 811 slušateljev. Število vpisanih slušateljev znaša zdaj okrog 2000.

Tudi ostalo šolstvo se je lepo razvilo. Danes imamo v Ljubljani 12 srednjih šol, in sicer 7 gimnazij in realnih gimnazij s 6500 učenci, ter 5 strokovnih srednjih šol (2 učiteljišči, 2 trgovski srednji šoli in tehnična srednja šola) s 1150 učenci. Nadalje imamo 9 meščanskih šol z 2500 učenci in 23 ljudskih šol s 6250 učenci.

Kot kulturno središče Slovencev se Ljubljana lahko ponaša z državnim gledališčem v dveh domovih, kjer je bilo leta 1939 430 predstav; poleg tega pa so nam trije zasebni geldališki odri nudili v tem letu 109 predstav. Kmalu po svetovni vojni smo dobili radijsko oddajno postajo, poleg tega pa imamo 7 kinematografov, ki nudijo na leto okrog 4600 predstav in prodajo 1 milijon vstopnic. Ne moremo v tem okviru še naštevati podatkov, ki bi nam pokazali, kakšen razmah je po osvoboditvi zavzel tisk, posebno v Ljubljani, kjeo izhaja poleg dnevnikov in tednikov veliko število časopisov in revij, pri čemer je upoštevati še ogromno naraslo književno produkcijo.

Za eno milijardo novih zgradb

Nagel razvoj Ljubljane je omogočila po svetovni vojni živahna gradbena delavnost. Po statistiki mestnega gradbenega urada je bilo od začetka leta 1919 do konca leta 1939., torej v 21 letih, zgrajenih v Ljubljani 1864 novih stanovanjskih hiš s 5588 stanovanji. Pri tem pa niso upoštevane stanovanjske hiše, ki so bile zgrajene do leta 1935 v priključenih okoliških občinah.

Vse kradbene investicije so v teh 21 letih dosegle v Ljubljani 780 milijonov din. Če upoštevamo še leto 1940, ko so znašale gradbene investicije vsaj 40 milijonov din. in vrh tega investicije v priključenih občinah (do leta 1935), tedaj vidimo, da znaša skupna vsota vseh gradbenih investicij na sedanjem področju Ljubljane do konca leta 1940 več nego 1 milijardo dinarjev. Samo mestna občina je do konca leta 1939 investirala v zgradbe skoraj 90 milijponov dinarjev.

Ob koncu leta 1939 smo imeli v Ljubljani 6665 hiš z 21.583 stanovanji, od tega 1562 samskih, 7706 enosobnih, 6970 dvosobnih, 3301 trisobnih in 2044 štiri in večsobnih. Za merilo napredka v pogledu higiene se pogosto navaja zlasti število kopalnic. Do svetovne vojne so bila le redka stanovanja s kopalnicami. Tu-

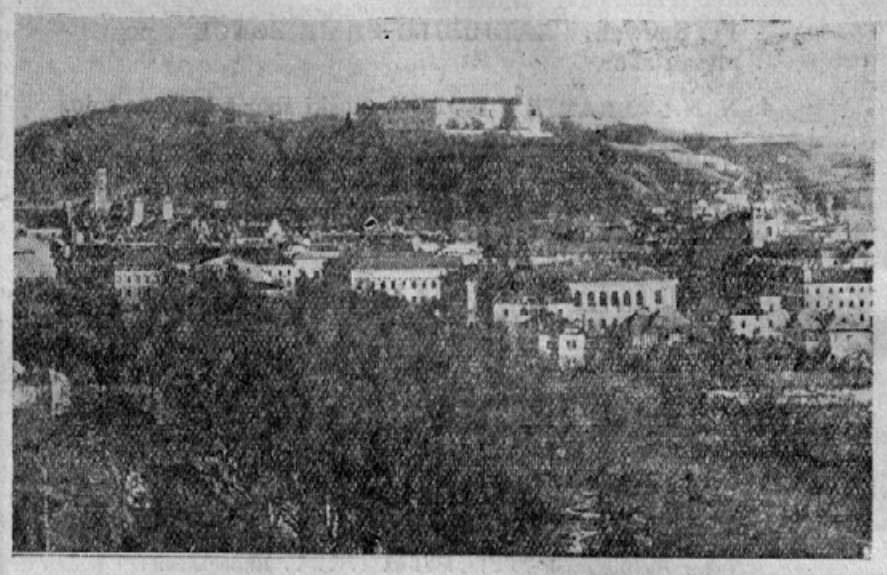

Naša Bela Ljubljana, sedaj zasedena po "junaški" italijanski vojski

POSLUŽUJTE SE PODJETIJ, KI OGLASUJEJO V NAŠEM LISTU!

RESTAVRACIJA
"PRI ŽIVCU"
kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravni tudi za svatbe.
Oprava in sobe za prenočišče popolnoma prenovljene
Rojakom se priporoča lastnik
EMIL ŽIVEC
Osorio 5085 — La Paternal

Perramus
Suknje
Obleke

Najboljšo postrežbo dobite v
KROJAČNICI
LEOPOLD UŠAJ
Cene zmerne - Delo prvovrstno
GARMENDIA 4947
La Paternal Buenos Aires

TALLER DE CARROCERIAS
"EL RAPIDO"
IVAN CERKVENIK
Barvanje sistema "Duco" — Tapeciranje — Prevlaka — Kabine — Karoserije — Popravljanje blatnikov
ENTRE RIOS 310 QUILMES
U. T. 203 - 1298 Quilmes

Ana Chrpova
Slov. babica
dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.
ENTRE RIOS 621
U. T. 38, Mayo 8182

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k
Dr. A. GODEL
AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMŠKIH NAČINIH
KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI
ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO
Že ske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni
ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE
Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
BARTOLOME MITRE 1676

Aleksander Štoka
STAVBENO TEHNIŠKO PODJETJE
Se priporoča našim rojakom.
ALVAREZ THOMAS 1035
U. T. 54 - 2756
Buenos Aires

SLJIVOVICA
ŽGANJE
PELINKOVEC
VERMUT
Zlatko Badel
Avenida Maipú 3146-50 Olivos F.C.C.A.
U. T. Olivos (741) - 1304

di leta 1931. smo imeli v Ljubljani šele 1988 kopalnic, ob koncu leta 1939. pa je njihovo število naraslo že na 4687.

Javne naprave

O razvoju v zadnjih desetletjih zgovorno pričajo tudi številke o javnih napravah. Napredek higiene označujejo predvsem naslednje številke o dolžini kanalov in vodovodnega omrežja:

1918: 27.8 km kanalov; 85.5 km vodnega omrežja.

1939: 78.7 km kanalov; 137.5 km vodnega omrežja.

Pred sevetovno vojno je znašala letna množina črpane vode le nekaj nad 2 milijona kub. metrov, leta 1939. pa skoraj 6 milijonov kub. metrov.

Danes imamo v Ljubljani tlakovane skoraj vse važnejše ceste in ulice, medtem ko smo imeli do leta 1920 tlakovane le tri ceste in ulice (del Tyrševe ceste, Šelenburgovo in Prešernovo ulico). Površina tlakovanih cest in ulic je znašala leta 1921. le 13.055 kv. m, ob koncu leta 1939 pa je bilo tlakovanih že 206.365 kv. m.

Potrošnja elektrike se je podesetorila

Izreden napredek je v zadnjih dveh desetletjih zabeležila Ljubljana v pogldu elektrifikacije, kakor nam to pričajo naslednji podatki:

Leta 1921: proizvodnja električnega toka 1.58 milij. kw.; število števcev (medidores) 2472; dolžina omrežja 116 km.

Leta 1939: proizvodnja električnega toka 13.45 milij kw.; število števcev 26362; dolžina omrežja 588 km.

Leta 1940: proizvodnja. električnega toka 14.00 milij. kw.; število števcev 28900; dolžina omrežja 600 km.

Proizvodnja električnega toka (skupaj s porabo od zunaj dobavljenega električnega toka) se je podesetorila; število konzumentov pa se je že več nego podesetorilo.

Navzlic konkurenci zaradi razvoja elektrifikacije beleži mestna plinarna v zadnjih dveh desetletjih lep napredek. Proizvodnja plina, ki je znašala leta 1921. komaj 600.000 m³, je leta 1939. narasla na 2,129.000 m³. Istočasno se je število odjemalcev povečalo od 836 na 2670, dolžina omrežja plinovodov pa je narasla od 22.5 na 52.2 km.

Razvoj prometa

Razne ovire so dolgo časa zadrževale razvoj motorizacije (visoke davščine!). Vendar se je število motornih vozil v Ljubljani precej povečalo. Pri tem je značilno, da je predvsem naraslo število motornih koles in posebno število biciklov, kakor nam to pričajo naslednje številke:

Leta 1918: avtomobili 231; motorna kol.: 20; bicikli 2111.

Leta 1939: avtomibili 869; motorna kol. 519; bicikli 22817.

Leta 1939. je bilo v Ljubljani 10-krat toliko biciklov, kakor po svetovni vojni in pride danes na 4 do 5 prebivalcev eno kolo.

Potrebe naraslega prometa so narekovale razširjenje omrežja električne cestne železnice. Prvotno omrežje cestne železnice je znašalo le dobrih 5 kilometrov. Dolžina omrežja se od otvoritve prometa skozi 39 let ni prav nič povečala. V zadnjih desetih letih pa se je omrežje več negopotrojilo. Na novem omrežju se je kmalu občutno povečalo tudi število prevoznih potnikov. Danes znaša eksploatacijska dolžina omrežja cestne železnice 17 in pol kilometra, število potnikov pa se je v primeri s predvojno dobo podesetorilo. Leta 1913. je ljubljanski tramvaj prevozil le 1,1200.000 potnikov, leta 1921. 3,474.000, leta 1931. že 5,558.000, predlanskim pa že 9,236.000 in lani je število potnikov doseglo 11 milijonov.

Ljubljanski želodec

Po vojni smo dobili v Ljubljani moderno klavnico, ki ustreza vsem zahtevam higiene in tehnike. Kako je naraščal promet ljubljanske klavnice po številu zaklanih živali, nam kažejo naslednje številke:

Leta: 1890: govedo 3821; prašiči 6931; teleta 6742; drobnica 5083.

Leta 1910: govedo 4476; prašiči 8368; teleta 8801; drobnica 5935.

Leta 1930: govedo 7185; prašiči 15510; teleta 9053; drobnica 2620.

Leta 1939: govedo 9132; prašiči 28254; teleta 18321; drobnica 2887.

Razveseljivo je, da se konzum opojnih pijač ni v enakem razmerju povečal, kakor število prebivalcev. Uvoz vina je znašal leta 1919. 2.45 milijona litrov in je leta 1939. dosegel šele 4 milijone litrov. Konzum piva pa je celo naazdoval; leta 1919. je znašal 1.5 milijona litrov, potem pa je do leta 1935. padel na 0.6 milijona litrov, nakar se je predlanskim povzpel šele na 1.12 milijona litrov.

Naj še omenimo, da se uvozi v Ljubljano na leto skoro 6 milijonov litrov mleka, 10 milijonov kilogramov moke, 17 milijonov komadov jajc, 450.000 kg olja, 1,600.000 kilogramov sladkorja, preko 6 milijonov kilogramov krompirja, zelja in repe, preko 3 milijone kilogramov domačega sadja itd.

*

Iz navedenega članka je lahko razvidno vsakemu, kako je Ljubljana v svobodni Jugoslaviji napredovala. Kar se tiče prebivalstva tudi sedaj pod italijansko upravo ne bo nazadoval, bolj gotovo še napredovalo, ker bodo tja silili Italijani iz notranjosti Italije, v prvi vrsti trgovci. Ti bodo izpodrivali naše trgovce, kar jim ne bo težko, ker jim bodo šla na roko italijanska oblastva. Ne bo manjkalo pa tudi drugih Lahov, ki si bodo hoteli v Ljubljani napraviti udobnejše življenje.

Da slovenska je Ljubljana, toda sedaj bodo Italijani na vse načine skušali izbrisati nje slovenski značaj, kot so to delali tudi v naši lepi zasužnjeni Primorski. Povrhu tega pa bodo naše lepo in največje slovensko mesto oglodali do kosti.

Toda imejmo trdno vero, da to ne bo trajalo dolgo in Bela Ljubljana bo zopet slovenska in se bo že bolj razvijala v ponovno svobodni in veliki Jugoslaviji.

Zgornji statistični podatki pa naj nam v bodoče služijo kot primerjava, kako bo Ljubljana pod italijansko upravo nazadovala.

F. S. Finzgar – sedemdesetletnik

Dne 9. februarja je dopolnil F. S. Finžgar sedemdeseto leto. Ta častitljivi praznik v naših dneh govori mnogo več kot navadna sedemdesetletnica. Pred nami stoji vzravnan mož, ki je izšel iz nekdanje narodne borbenosti, idealizma in slovenske pristnosti, na široko delal povsod, kjer koli se je pokazala potreba, in je ob vseh svojih uspehih ostal ves ljudski, neutrudljiv, neupogljiv, pri tem preudaren in dober, duhovnik, pisatelj, gospodar in vsestranski delavec.

Finžgar je prvi, ki mu je bila med sodobnimi slovenskimi pripovedniki podeljena čast, da je ud Akademije znanosti in umetnosti. Toda sam se nikoli ni gnal za umetnost samo na sebi, saj se njegovo pisateljsko delo začenja še v času, ko je bilo pisateljevanje najprej služba narodu in v drugi vrsti šele služba umetnosti. Nekdanji pisatelj, naj je bil še tak idealist, je stal ves v domačih tleh in je hotel biti najprej zvest svojemu ljudstvu. Zato v vsem Finžgarjevem delu leži globoko narodno izročilo, ki daje njegovim osebam in zgodbam moč in zakonitost ljudskega duha in življenjske ustaljenosti. Prav zato je kot pisatelj mogel reševati vprašanja, ki so zanimala v prvi vrsti javnega delavca. Ljudska pristnost Jan. E. Kreka, njegova socialna razboritost in dejavnost ter narodnopolitična volja so vzbudile v Finžgarju enakovrednega oblikovalca. Zato gre Finžgarjevo pisateljsko delo tako skladno ob Krekovem delu, da brez Kreka ne moremo niti prav oceniti Finžgarja umetnika. Prvi večji socialni roman "Iz modernega sveta" je pisan v tem duhu, znamenito "Svobodno sonce" se je rodilo iz tega duha. Noben naš pisatelj ni prodrl tako globoko tudi v ljudsko življenje in ga upodobil v njegovem vsakdanjem in slovesnem življenju kot Finžgar. Le tako so mogli nastati biseri našega slovstva kakor "Dekla Ančka", "Prerokovana", "Beli ženin" in "Strici". V dramah je upodabljal slovenskega kmeta v njegovi zgodovinski posebnosti in sodobni vaški skupnosti. Povsod je kazal njegove dobre, pa tudi slabe strani, povzdigoval njegovo čast in mu kazal pot k boljšemu življenju. Finžgarjev jezik je resnično ljudski in resnično slovenski. Nikjer nič tujega in umetničenega, prožen je in zveneč kot sam pregovor in klen kot ljudska primera.

Ni mogoče pregledati in posebej omeniti vsega Finžgarjevega javnega dela. Kjer koli je bil, je pustil za seboj vidne uspehe svojega prizadevanja kot duhovnik, svetovalec, izobraževalec, gospodar, zlasti pa kot zdrav presojevalec življenja. Finžgar je ostal zgledno zvest svojemu duhovniškemu delu, ohranil pa je tudi živo zvezo z življenjem. Zato je v vsem svojem prizadevanju ohranil stik s celoto in se ni izgubljal v enostranostih. Zato je vedno razumel vsako delo za skupnost in je kljub svojim letom našel pot do mladine.

Njegovo največje delo zadnjih let je bila preosnova Mohorjeve družbe; zato je ta družba tudi njegova največja skrb in ljubezen. V njej vidi podobo nekdanje slovenske ljudske celote, ki nam je potrebna tudi danes, na kljub temu, da se naše delo v sedanjih dneh bolj drobi in izgublja v malotah, kakor pa druži v moči in dobri zavesti. Njegovo socialno delo je namenjeno zlasti akademskemu dijaštvu, kateremu pripravlja v Jegličevem domu streho in pogoje za boljše življenje. Skoraj simbolna pa je bila zamisel, da se ohrani Prešernova rojstna hiša v Vrbi kot narodni muzej. V delu za to misel je združil vse najvišje narodne ustanove in javno upravo, da so s pomočjo slovenske mladine ohranili biser slovenske kmečke hiše in dom našega največjega pesnika, sam pa je ob bridkih skušnjah vodil in izvedel vse delo.

Mož starega izročila v zvestobi do tega, kar je naše, moderen v vsem, kar dobrega prinaša čas, stoji Finžgar petdeset let v javnem življenju. V nevarnih yasih, posebno kadar je bilo treba spregovoriti slovesne in plamteče besede, se je vstopil tudi ob politične može ter terjal pravico in postavo. Zato smo njegovega življenjskega praznika veseli tudi mi in mu želimo zdravja, svežosti do konca ter še mnogo let. Njegovo delo nam bodi zgled, da delajmo s čistimi rokami, z zdravo mislijo in požrtvovalnostjo za vse, kar nas druži in kar pripravlja našemu narodu čast in pravo svobodo.

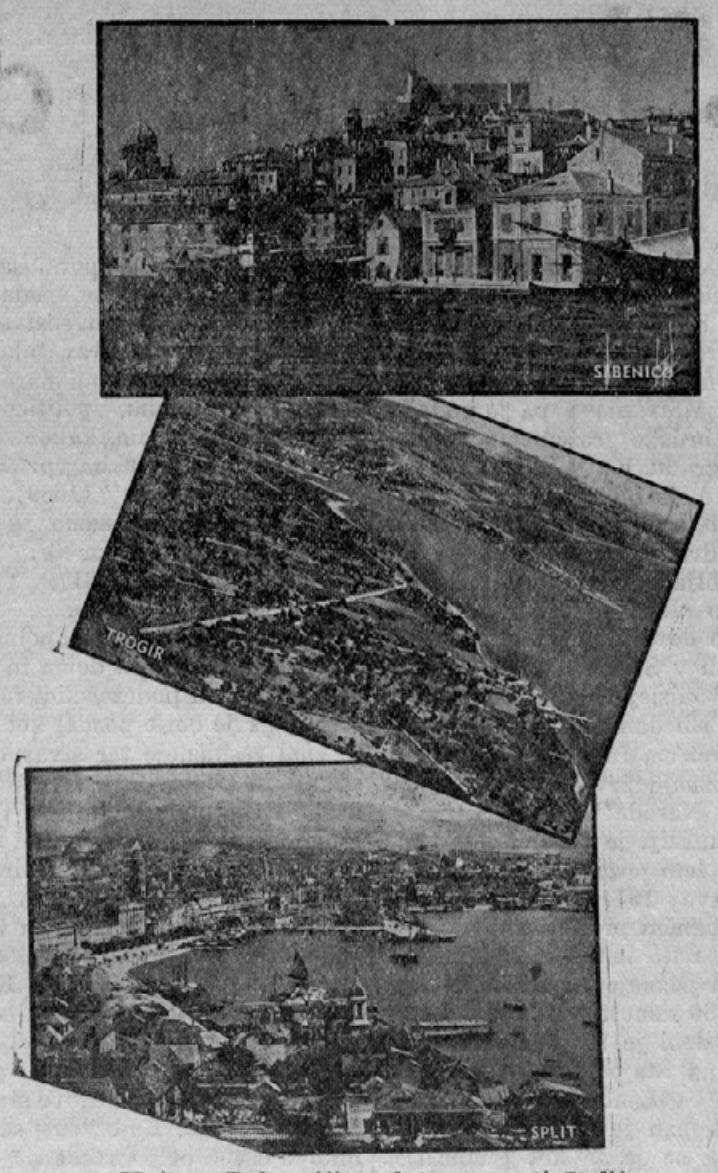

Mesta v Dalmaciji, sedaj v posesti Italijanov

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA?

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost. razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznanega specialista za navedene bolezni Dr. A. AZAGUIRRE.
Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obistih, jetrah, želodcu, živčevju, glavobol in revmatizem.
Ženske bolezni.
Analizacije krvi, vode itd. so izvršene po Profesorju Narodne Univerze v Buenos Airesu Dr. I. Raffo.
RAYOS X, DIATERMIA in ELEKTRIČNO ZDRAVLEJNJE.
Zdravniški pregled $ 3.—
Sprejemamo: od 9—12; pop. od 15—21. — Ob nedeljah in praznikih od 9—12.
GOVORI SE SLOVENSKI
SUIPACHA 28
(1 kvadro od Av. de Mayo v višini 900)

Dr. Nicolás Martín
ODVETNIK
ZA TRGOVSKE ZADEVE
Posvetovanje za naročnike Slovenskega lista brezplačno.
ARENALES 1361
U. T. 41-3520, Buenos Aires

Krojačnica
Izdelujem obleke po najnovejši modi. — Cene zmerne.
Rojakom se priporoča
Peter Capuder
AYACUCHO 975, U. T. 41-9718
Buenos Aires

V DAR DOBITE
na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6, lepo sliko v barvah.
Odprto tudi ob nedeljah.
Atelie MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1325
U. T. 22 - 8327
DOCK SUD

FOTOGRAFIJA
"LA MODERNA"
VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU
Ne pozabite
FOTO "LA MODERNA"
S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Slovenska restavracija
ima vedno na razpolago svežo in dobro hrano, najboljša vina ter vedno sveže pivo.
Gostje imajo na razpolago tudi lepo urejeno ZIMSKO in LETNO KEGLJIŠČE.
MARIJA SANCIN
JORGE NEWBERRY 3372

Kavarna in pizerija
Razna vina — Vsakovrstni likerji in vedno sveže pivo.
Rojakom se priporoča
PETER FILIPČIČ
WARNES 2101 esq. Garmendia
U. T. 59-2295
La Paternal Bs. Aires

Veliki zavod "RAMOS MEJIA"
Venereas
ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.
SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)
KOŽA: Kronični izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki.
ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.
SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.
ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.
REVMATIZEM: kila, nadua, gota, šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu.
PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.
ČREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.
GRLO, NOS, USESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.
POPOLNO OZDRAVLJENJE $ 30.—
PLAČEVANJE PO $ 5.— NA TEDEN
Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenj zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje.
OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12
Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

ZA POUK IN ZABAVO

NAŠI MOŽJE

Janko Kersnik

Kersnik ni doma iz kmečke hiše kakor večina slovenskih pisateljev; rojen je bil 4. septembra 1852 na gradu Brdo, vzhodno od Domžal, kjer je bil njegov oče sodnik, mati Berta pl. Höffernova, pa je podedovala del brdske graščine in bila solastnica gradu. Ko je izpolnil Janko tretje leto, je bil oče premeščen v Ljubljano, a ob počitnicah je bivala njegova druina redno na Brdu.

V Ljubljani je študiral Kersnik gimnazijo (1862 do 1870), a še preden jo je dovršil, je bil njegov oče premeščen v Stično na Dolenjskem, kamor je odslej zahajal ob počitnicah tudi sin Janko. Tu se je seznanil z Jurčičem in A. Tomšičem, ki je bil pozneje prvi urednik "Slovenskega Naroda".

Po gimnaziji je odšel Kersnik na Dunaj in leto pozneje v Gradec študirat pravo; 1874 je nastopil službo pri finančni prokuraturi v Ljubljani, bil nato notarski kandidat v Ljubljani pozneje na Brdu, kjer je postal 1880 samostojen notar. V zreli moški dobi je težko obolel, iskal zdravja na Štajerskem, a umrl na povratku v Ljubljano 28. julija 1897. Pokopan je na Brdu.

Kersnik se je že kot gimnazijec zanimal za književnost, zlasti je vplival nanj Fr. Levec, poznejši urednik "Ljubljanskega Zvona" in naš prvi literarni zgodovinar, ki je bil za hišnega učitelja na Kersnikovem domu. Že 1866 je bila v Janežičevem "Glasniku" natisnjena prva Kersnikova pesem in po Levčevem odhodu iz Ljubljane je prevzel Kersnik vodstvo med dijaki, ki so se zanimali za slovensko slovstvo. Organiziral jih je v literarnih društvih, skušal izdajati dijaški list in zbiral naročnike za Jurčičeve književne izdaje.

Prvo slavo si je priboril Kersnik kot podlistkar pri "Slovenskem Narodu", kjer je objavil v letih 1873 in 1874 "Nedeljska pisma", "Pisma iz Gradca" in druge listke, ter se z njimi udeležil kulturnega boja na Slovenskem, boja med napredno in konservativno stranko. Razpravljal je o političnih, kulturnih in književnih stvareh ter zbijal šale na račun političnih konservativcev, nemškutarjev in književnih puhležev.

Kmalu nato se je lotil pripovedništva in napisal leta 1875 in 1876 svoj prvi roman "Na Žerinjah", kateremu je sledila povest "Lutrski ljudje", oboje romantična slika življenja na gradovih.

Kot notar na Brdu je prišel Kersnik kmalu v tesne stike s podeželskimi izobraženci ter kmeti in odslej so dobivale njegove povesti drugačen značaj: stvarno in resnično — realistično — je pričel slikati življenje na kmetih v trgu in gradovih.

Postavil si je nalogo, kakor je označil v enem polemičnem pismu, "slikati, opisovati vse, kakoršno je v resnici, a vendar opisovati to le tako in v takem vzporedu in v taki zvezi, da mora vzbujati estetično zadoščenje, hrepenenje po nečem nedoseženem, skratka, da mora ustvarjati ideal v gledavcu, v čitatelju samem: torej ne golo življenje — golo resnico samo, ampak golo resnico pod prozorno tenčico idealizma".

Kersnik je znal malomestno družbo dobro opazovati in verno slikati. Z romanom "Ciklamen" (1883) in nadaljevanjem "Agitator" (1885) smo dobili prvo veliko sliko vseh slojev, ki žive v naših malih mestih, v trgih in graščinah. Naslikal je sodobnike, sodobno politično življenje, zmbujajočo se slovensko zavest v "čitalniški" dobi z vsemi osebnimi malenkostmi, z "besedami" in veselicami, kjer govori zbrana gospoda pol nemško, pol slovensko, naslikal sodobne rodoljubne uradnike, ki se udeležujejo sicer slovenskih prireditev, a se zmiraj boje, "kaj poreče gospod predstojnik?"

V "Jari gospodi" (1893) je naslikal duševno revščino in zaostalost podeželskega uradništva, ki propada v duševni brezbrižnosti, brez zanimanja za katerokoli stvar. Ideali, ki so jih gojili kot mladeniči, kot študentje, so umrli v vsakdanjosti, zdaj sedijo po krčmah, ne vedo kaj bi delali in kako bi uporabljali prosti čas. In čeprav so se v mladih letih navduševali za slovenstvo in za svobodo, postanejo prav tako brezbrižni nasproti svojemu narodu in njegovim socialnim, političnim in kulturnim potrebam, kakor so brezbrižni nasproti verskim vprašanjem: "Rošlin in Vrjanko" (1889).

Kersnik ni slikal samo gospode, stopil je tudi med kmete: "Kmetske slike" (1882—1891), "Očetov greh" (1894) in drugo.

Kersnik je Jurčiča dopolnil. Ker je bil sam na gradu doma in ker je sam živel med podeželskim razumništvom, ga je bolje poznal kot Jurčič in znal resničneje ter stvarneje naslikati in postaviti v živejši stik z našim narodnim življenjem. Tudi na kmeta je gledal drugače kot Jurčič. Jurčičeve simpatije so zmiraj na strani kmeta, Kersnik slika nepristransko njegove vrline in napake ter stopil kot pripovedovalec čisto v ozadje. Tudi ne išče Kersnik kmečkih originalov kakor Jurčič, njegov kmet ni praznično oblečen, on postavi pred naše oči povprečnega kmeta ter slika njegove strasti in njegovo usodo. Radi tega so Kersnikove osebe bolj vsakdanje, a tudi bolj stvarne nego Jurčičeve, a so tudi vernejša slika naših razmer, tem bolj verna, ker je položil Kersnik v svoje osebe odsev sodobnih, socialnih, političnih in verskih problemov.

V mlajših letih je zložil tudi več pesmi, s katerimi pa ni imel tolike sreče, kolikor s pripovednimi spisi, kjer je mojster v opisovanju, predvsem ženski oseb.

Pri političnem udejstvovanju Kersnik ni zavzemal vodilnih mest, a je s tem večjo vztrajnostjo vodil delo v ozadju. Že njegova "Nedeljska pisma", "Pisma iz Gradca" in drugi listki so vzbujali splošno pozornost. Bolj globoko pa je oral na tem polju v zrelejših letih, ko je po raznih časopisih in listih priobčil mnogo različnih razprav in člankov, v katerih je pretresal razna gospodarska, kulturna, politična in narodna vprašanja tedanje dobe. Razen tega je priobčil na račun nasprotnikov mnogo šaljivih zabavljic. Sicer je bil zelo zmernih nazorov in finega ter prijaznega vedenja — zato pribljubljeh od vseh.

Kersnik nas je pripeljal od Jurčiča korak bliže k spoznanju našega naroda.

Naši rojaki tu v Argentini bi morali Kersnika bolje čitati ter si vzeti njegove spise k srcu, ker so v marsičem prava slika naših tukajšnjih razemr. Družba, ki nastopa v "Ciklamenu", "Agitatorju" in "Jari gospodi", je enaka naši tukaj, samo da je tukajšnpa manj izobražena, zato pa mnogo bolj naduta; enako se ta naša družba prepira za malenkosti, izgublja po gostilnah pri popivanju, kvartanju ter zapravlja svoj prosti čas in svojo mladost kakor tedanja. Pa tudi v drugih primerih je precej slična: n. pr. Bolétova Milica je po štiriletnem bivanju skoro pozabila slovenski, isto se godi z našimi tukajšnjimi "Milicami" ki jim naša govorica ne teče dobro. Slovenski graščak Meden, ki pravi: "Kaj treba meni tiste vaše slovenščine? To ni nič praktičnega nič koristnega. Kdo pa ima kaj od tega?" — ima svoje verne posnemovalce tudi med nami. Ko je prišla governanta Elza v trško slovensko družbo, so govorili vsi nemško — isto se godi med nami, ko imamo vsakega za "nevljudnega" in "neolikanega" če se drzne govoriti v prisotnosti tujcev slovenski. Kersniku simpatični junak dr. Hrast se pogovarja z Elzo o Maritinih romanih: "Kako vam je možno brati te povesti?... ker so tako bedasto izmišljene, tako nenaravno sestavljene, izvedene — za božjo voljo povedati vam ne morem... kje na svetu govore ljudje tako pretirano bombastično?... In tako tendenciozno je vse! In ni da bi tu primerjal ali našteval kako tendenciozno, bombastično in puhlo je vse, kar čita skoro sleherni naš tukajšnji rojak... Sličnih primer je v njegovih spisih še mnogo, a jih naš človek ne opazić ker išče v knjigi le zunanjega dejanja, zato pri čitanju navadno prezre vso vsebino, v katero je pisatelj izlil svoje misli. Sicer pa Kersnik ni bil prijatelj filozofiranja; — tudi v filozofiranju smo slični njegovim junakom; a v nekaterih primerih smo celo slabši. Kersnikov junak se je bal svojega predstojnika, a mi se bojimo sovrstnika in smo navadno za vse naše delovanje vedno v skrbeh, ter se pri vsakem koraku vprašujemo: "kaj bodo drugi rekli".

General Wavell in Graziani

Če bodo hoteli kdaj pozneje postavljati spomenik obema vojskovodjama v sedanji afriški vojni, bi ju morda še najbolje upodobili, ako bi naredili maršalu Rudolfu Grazianiju spomenik iz mogočnega, z zlatom prevlečenega marmorja, kakor ga večkrat najdejo v starih, s peskom zasutih rimskih svetiščih, spomenik Archibalda Percivala Wavella pa iz sivočrnega lehnjaka, kakor ga najdemo v nevidnih zapuščenih in nekam otožnih skalnatih otokih ob sredozemskih obalah. Italijani so pravnuki starih rimskih cesarjev, veliki v svoji nezaskrbljeni smelosti, žilavosti in slavoželjnosti: pravljični junaki bojnih poljan. Anglež pa je poklicni oficir, previden in žilav, vsak korak desetkrat premisli, brez željá po lovorjevih vencih, dober poznavalec vojne veščine, režiser, ki rajši ostane skrit za kulisami.

Oba ta možа, ki si sedaj stojita nasproti v doslej največji puščavski bitki, sta se pred manj kakor 25 leti borila na istem bojnem polju kot tovariša. Graziani in Wavell sta bila v antantinem vojnem poročilu med svetovno vojno pohvaljena kot skupna osvojevalca oaze Kufra, ki so jo zasedli uporni Senuzi. Danes si stojita nasproti 58 letni Rimljan in 57 letni Anglež kot poveljnika dveh sovražnih armad. Ali še nosita meče, ki sta jih dobila v dar kot osvajalca Kufre? Na obeh mečih je zapisano: "Če smo združeni, smo gospodarji". Oba, Wavell in Graziani, sta "Afrikanca". Danes, po smrti velikega Lyauteya in izkušenega Allenbyja, ni boljših poznavalcev vojnih načinov in prostora, v katerem se odigrava sedanja vojna, kakor sta prav ta možа. Wavel se je boril v Afriki prvikrat l. 1901. V burski vojni si je zaslužil prvo odlikovanje. Rešil je neko četo, ki se je rešila pod njegovim vodstvom burskega "prijateljskega" objema na ta način, da pa v štirinajstdnevnem maršu skozi puščavo po velikem ovinku zopet prispela nazaj k angleškim postojankam. Graziani je bil l. 1907. prvič na afrikanskih tleh. Vstopil je kot petletni prostovoljec v italijansko eritrejsko kolonialno armado. Oba vojskovodja sta že večkrat zasovražila Afriko. Večkrat sta morala bežati pred neusmiljenostmi tega črnega dela sveta, toda vedno sta se vrnila v njegove velike pustinje, v njegovo vročino, suhi samum, in naravnost mučno, prenašičeno, v oči ščemečo svetlobo.

Wavell izhaja iz stare angleške vojaške rodbine. Nekateri pravijo, da je bil rojen v Bitolju. Njegov prednik je vodil angleške čete v bitki proti Napoleonu, njegov oče je bil član generalnega štaba in je padel v svetovni vojni l. 1916. kot generalmajor. Mladi Archibald je že kot majhen deček vedno sanjaril, da bo tudi on velik vojak in junak. Vzgojen je bil v Sanhurstu, visoki angleški vojaški šoli, kjer je tudi dobil prvo vojaško odlikovanje, "black watch", ki so ga podelili vsako leto najboljšemu gojencu. Kot smo že omenili, se je pozneje izkazal v burski vojni, pridobil si je novih častnih naslovov, leta 1908. pa je bil odlikovan za zasluge, pridobljene v bojih z indijskimi uporniki. Ker se je večkrat izkazal kot izkušen strateg vbojih v goratih krajih, so ga v svetovni vojni poslali kot vojaškega pribočnika k ruski kavkaški armadi, ki se je borila s Turki. Odlikovan z redom sv. Stanislava in sv. Vladimirja se je vrnil l. 1916. v svojo najpriljubljenejšo in obenem najosovraženješo Afriko. Tam je bil desna roka velikega Allenbyja, ki se je boril iz Kaira in Egipta proti Turkom in je s pomočjo slavnega agenta Lawrencea zrevolucioniral arabski svet ter je z Wavellovo pomočjo ukrotil uporne nomade v Severni Afriki. V Kufri sta se srečali Wavellova in Grazianijeva življenjska pot, potem pa sta se zopet ločili. Wavell se je udeležil pohoda v Palestino, ki se je končal l. 1918. z zavzetjem Jeruzalema, Graziani pa je ostal v Cirenaiki.

Po končani svetovni vojni je imel Wavell pravico do kakega važnega poveljniškega položaja v Angliji. Vendar je raje ostal v Afriki in se naselil v Kairu, kjer se je kmalu povzpel do edino odločujočega "vladarja" in gospoda v "Middle East" (srednjem Vzhodu), in obvladoval ves prostor od Transjordanije do izvirov Nila in Libijske puščave. Vsako leto je šel za dva do tri mesece na dopust v Evropo in se za nekaj časa posvetil svojemu najpriljubljenejšemu športu, smučanju v švicarskih in Voralberških Alpah, šel za nekaj časa na lov na Škotsko, bil v Londonu, nato pa se že zopet veselil povratka v Egipet, svojo drugo domovino, ki ga je upravljal ter gradil obrambne črte proti zahodu, postavljal vojaška oporišča v gornjem Sudanu in pisal knjigo o svojem pohodu v Palestino. Zadnje dni v tednu je rad igral golf. Njegov sovrstnik Graziani je postal med tem časom junak mnogih pomiritvenih pohodov nad vročekrvne Arabce in generalisimus v abesinski vojni. Mogoče njegov poklicni tovariš ni bil brez zavisti, ko je moral mirno kaditi svojo pipo, sedeč pod mrežo proti moskitom in poslušati, kako se Graziani bori, zmaguje in nabira lovorike.

Tako je bilo do izbruha sedanje vojne, ko so Wavella nenadoma zmotili v njegovem miru in ga prisilili k vojni proti nekdanjemu tovarišu. Kako se bo končala bitka med obema vojskovodjema? Ali bo bi, da bi ne bile njegove čete nikdar odrezane in je vzel v zakup umike, ali pa vročekrvni Graziani, ki ne štedi ne z ljudmi, ne z materialom, ki vedno tvega in se spušča v podvige, ki se zde praktikom iz puščavske vojne nemogoči?

Skorajšna bodočnost bo to pokazala, kajti ravno sedaj se bijeta tekmeca na življenje in smrt.

Evropska vojna v luči prerokov

VIII.

NAPOVED VELIKEGA NEMŠKEGA PESNIKA HENRIKA HEINE

V prerokbah prejšnjih poglavij smo videli čisto razločne napovedbe o velikih revolucijonarnih preobratih v Evropi, ki se imajo vršiti v bližnji bodočnosti.

"...godile se bodo še strašnejše reči, kakor tiste, ki ste jih že videli;

Sv. župnik iz Arsa napoveduje: ne bo mej razdejanja...".

Pastir Stromebrger pravi: "...tisti čas brat ne bo poznal brata in mati ne bo poznala svojih sinov. Po mestih bo obrnjeno vse narobe; kmetje bodo delali visoke plotove okrog svojih hiš in bodo streljali na mimoidoče skozi okna...!" In kaže celo pot, po kateri bodo prišli "tisti rdeči", prišli bodo preko čeških gorâ.

In Paracelsus nam isto tako prerokuje: "...služabniki se bodo do smrti bojevali s svojimi gospodarji in posledice bodo silne revolucije."

In tudi Šembilja napoveduje strašne reči...

Vsa ta prerokovanja so potrjena in utemeljena z vizijo velikega nemškega pesnika, katerega 50 letnico smrti je Nemčija obhajala prejšnji mesec, in katerega prerokovanje najdemo v njegovi knjigi "Das Deutschland", izdani leta 1834, v naslednjem odstavku:

"...Moji dragi rojaki, radi tega ne imejte nobene bojazni! Nemška revolucija ne bo nič manj mila in sladka, kot je bila francoska revolucija, saj ji pripravljajo pot Kantova kritika, Fichtov prevroč idealizem in naravna filozofija materijalistov (sedanji Marxisti). Ti nauki bodo proizvedli revolucijonarne sile, ki bodo čakale le ugodnega trenutka, da se razširijo in napolnijo svet s strahom in občudovanjem... Tedaj se bodo pojavili Kantisti, ki ne bodo hoteli nič več slišati o usmiljenju svetovnih dejstev, ampak samo idej; in preobrnili bodo brez usmiljenja z ognjem in mečem evropska tla našega življenja, da bodo zatrli zadnje seme prošlosti...

"Pojavili se bodo na istem pozorišču oboroženi Fichtijanci (privrženci Fichtove filozofije), katerih fanatizem volje ne bo gnan niti od vere, niti od dobičkonosja; oni žive v duhu in zaničujejo materijo, enako kot prvi kristijani, ki se niso dali pregovoriti niti od telesnih muk, niti od zemeljskih naslad... Tako bodo ti prevroči idealisti v socijalni revoluciji še bolj stanovitni in nepregovorljivi, kot so bili prvi kristjani; ti so namreč prenašali mučenje, da so šli vnebeško blaženost, nasprotno pa prevroč idealist gleda in trpi mučenje kot čisto navadno stvar in se smatra nepremagljivega v jakosti svojega mišljenja...

"Toda najstrašnejši bodo naravni filozofi, materijalisti (sedanji Marxisti ali komunisti), ki se bodo aktivno udeležili nemške revolucije in ki se bodo specijalno udejstvovali pri delu uničevanja; kajti ako zadá Kantistova roka močno in sigurno rano, ker njegovo srce ni omehčano od nobene tradicije, in Fichtijanec odločno prezira vse zemeljske nevarnosti, ki jih v istini ni, bode materijalist strašen v svojem elementu, kadar se bo polastil oblasti zemlje... Zaklel bo v povesti ohranjene sile, da bo mogel obuditi tiste druge iz vsega nemškega panteizma, kajti on podpihava v sebi ogenj boja, ki ga najdemo pri starih Germanih in ki se hoče bojevati, ne da bi pobijal in uničeval, ampak samo da se bojuje...

"Kristijanizem je ublažil kolikor toliko ta sirovi ogenj starih bojevitih Germanov, toda ni ga mogel popolnoma zatreti; in kadar bo prenehala vera v Križ, ta talisman, ki jih še zadržuje, tedaj bo zdivjala bojaželjnost in krvoločnost starih borilcev, ta podivjana navdušenost Berserkerjev, ki jih pesniki iz severa še danes opevajo... Tedaj,... ta dan,... oh ta dan bo prišel!... Stara germanska bojaželjnost se bo dvignila iz svojih pravljičnih grobov, obrisala si bo stoletni prah iz svojih oči... Pod udarci velikega kladiva bodo padala in se rušila vrata in gotske katedrale se bodo rušile v razvaline...

"Kadar boste zaslišali krik in hrup, dragi naši sosedi Francozi, tedaj čujte nad svojimi stražami in ne vmešujte se v naše zadeve v Nemčiji, ker znajo se obrniti tudi vam v zlo... ne pihajte v ogenj, in varujte se, da se ne razširi tudi med vas in da si sami ne opečete svojih prstov... Ne delajte se norca iz mojih nasvetov, akoravno prihajajo iz sanjača, ki vas svari, da se branite pred Kantisti, Fichtijanci in materijalisti; ...ne delajte se norca iz sanjavega pesnika, ki pričakuje na svetu dejstev ono isto revolucijo, ki se je izvršila v evoluciji duše...

"Misel gre pred dejstvom, kakor blisk pred gromom... Grom Nemčije je v istini tudi nemški, ni preveč hiter in se bo valil polagoma, toda prišel bo gotovo...

"In kadar boste zaslišali prasketanje pušk in ognja in sicer nenavadno prasketanje, ki se še ni slišalo v zgodovini človeštva, tedaj vedite, da je nemški grom prišel na svoj začetek..." (To se razlaga, da kadar bo izbruhnila vojna, kakršne zgodovina še ne pozna, tedaj bo blizu nemška revolucija.)

"Vsled tega groma, bodo "orli" mrtvi popadali iz zračnih višav, in "levi" v najoddaljenejših krajih afriških puščav bodo pobesili svoje grive in se poskrili v svoje brloge... **Tedaj se bo odigrala v Nemčiji žaloigra, kateri je bila francoska revolucija le nedolžni ideal...**

"In kadar vidite semintja ljudi nekoliko preživo rogoviliti z rokami, ne verujte, da bodo ti enkrat igralci določeni za žaloigro; ti so komaj psički, ki tekajo po pozorišču, lajajo in grizejo pred uro, ko bo morala nastopiti četa gladijatorjev, ki se bodo pobivali do smrti...

"Ta ura bo prišla!... In evropski narodi se bodo postavili, kot gledalci v amfiteatru, da bodo gledali grozne in strašne igre, ki se bodo odigravale v Nemčiji...'

Tako napoveduje nemško revolucijo nemški pesnik Henrik Heine, upam, da od naše strani bi bila vsaka razlaga odveč.

(Prihodnjič več prerokovanj cerkvenih in svetih mož.)

Veseli dan za male in velike.

To nedeljo, 4. maja, smo spet doživeli eden tistih dni, ki bo ostal v spominu dolga leta.

Najbolj se ga bodo spominjali seveda birmanci, ki so ta dan prejeli darove Svetega Duha po zakramentu svete birme, a prav tako bo ostal v spominu drugim vdeležencem, ker je bil to eden najlepših dogodkov med Slovenci v Buenos Airesu.

Od kraja, tedaj, ko je bilo razglašeno, da se bo vršila letos birma, se ni obetalo nič dobrega. Skoro mi je bilo žal, da sem pristal na prošnjo nekaterih. Toda z vsemi stvarmi med nami je tako, da se pravo zanimanje za stvar pokaže šele tedaj, ko je že na pragu.

Pa je škoda, da smo taki! Koliko dobrih stvari bi mogli sijajno izpeljati, koliko dobrega napraviti, če bi se volja za tisto stvar pokazala takoj, ko se sproži misel. Na žalost pa je vse preveč takih, kateri menijo takole: Saj je še dovolj časa! Sedaj naj ganejo najprej drugi, nazadnje že pridem tudi jaz blizu. Tako se dogodi, da ima kaka prav lepa in koristna zamisel nič več kot začetek. Potem je pa marsikomu žal, ko vidi, da je ostala pri... nič. Morda se tedaj zave, da je tudi njegova malomarnost kriva, ker ni takoj v začetku pripomogel do lepšega začetka.

Tako je od kraja kazalo tudi z birmo, ki je bila napovedana že pred Božičem. Do Velike noči se je prijavilo komaj 30 birmancev. Na Velikonoč, ki je bila določena kot zadnji dan za prijavo, je pa še vreme tako nevšečno strašilo. Toda malo jih je zastrašilo, kajti zbralo se je toliko birmancev, da je obetalo zadostno število.

Na Velikonoč in 27. apr. smo imeli na Paternalu birmanski pouk; zbralo se je obakrat kakih 50 otrok, ki so pridno začeli ponavljati katekizem, katerega so že precej pozabili... Malo stvari človek tako hitro pozabi kot božje besede... Sicer se temu ni čuditi, kajti Gospod sam je primerjal božjo besedo s semenom. Če seme ne pade na rodovitna tla, kjer more napraviti zadostne korenine, pač pa pade na pota in na kamenje in na steze poleg pota, priletijo ptice izpod neba in seme pozobljejo. Ker je božji nauk velik dar, ki smo ga prejeli, da bi podučeni s to modrostjo mogli ustvariti red in zadovoljstvo v sedanjem življenju in doseči zanesljivo tudi večno srečo, zato mora človek ta veliki dar hvaležno sprejeti, ga skrbno čuvati in uporabljati, da ga mu ne izmakne tat, to je neverni izprideni svet in hudobni duh.

Ker pa mnogi ljudje božjo resnico tako malo cenijo in upoštevajo, zato jo seveda zgubijo, ker so je postali nevredni in ker jih je skušnjavec ukanil. Zato mnogi tako hitro in lahko pozabijo krščanski nauk.

Naši mali birmanci so se kar pridno učili in dokazali ne le oni temveč z njimi tudi njihovi starši in botri, da božje stvari znajo ceniti. Samo, da bi jih zares vedno in vsak čas tako cenili kot jim gre!

Na Belo nedeljo smo imeli birmansko pripravo na Avellanedi. Tudi tam sem vedel le za malo število. Tega dne je pa kljub slabemu vremenu prihitelo birmanskih otrok, da je bilo veselje. Da ste jih videli te fantke, ki so si s svojimi plavimi lasmi in pristno slovenskimi obrazki podobni kot groš grošu! Kar 19 se jih je zbralo, kjer sem računal komaj na 8. Naslednjo nedeljo smo imeli pa še posebno lepo pobožnost kot pripravo za birmo. Bilo je namreč 27 aprila skupno sveto obhajilo birmancev, ki je bila tembolj ganljiva slovesnost, ker ni bila javno nič razglašena in zato še toliko bolj prisrčna. Verniki so napolnili kapelo prav tako kakor na samo Velikonoč.

Posebno skupino smo za birmo pripravljali tudi v Villi Escaso, kjer se je vrši pouk v hiši Vinkota Roglja. 2. maja smo napravili pa še posebno pripravo v cerkvi, da bodo prav pripravljeni na darove svetega Duha. Sestra Iluminata je zbrala otroke iz Ville Escaso in Ville Insuperable, gospod Gomišček pa je pripeljal Lipo in se je tako zbralo 17 otrok v kapeli v Villi Madero, ki je najbližnje svetišče za tista naselja.

Glavna birmanska spoved se je vršila na Paternalu v soboto popoldne.

Tedaj smo že imeli določene podatke. Prijavljenih otrok je bilo že 120, tako da se že ni bilo treba bati premale vdeležbe.

Silvanova Idka se je pridno pripravljala, da izroči pozdrav in šopek cvetja prevzvišenemu g. škofu mons. dr. Antoniju Rocca.

Ob 9 uri, že pol ure pred napovedanim časom, je bilo na mestu že stotine ljudi. Hiteli so botri, da si preskrbe birmanske listke, ki jih je bilo dobiti v birmanski pisarni. Na hvalo je treba priznati, da so se naši ljudje izkazali za čuda točni, tako da smo ob napovedani uri že mogli začeti sveto mašo. Nekaj je pa seveda bilo tudi "zaostalih ptičev"... Nje in vse druge, ki imajo take navade, zelo lepo prosim, da naj bodo drugič in vselej in v vsem točni kot je treba, da svet prav teče.

Oglasil se je iz kora polni zbor, ki nam je tako lepo zapel, da je ganilo do dna srca. Tako lepo so zapeli; nabita je bila cerkev in kor in še vsa veža pred kapelo je bila polna. Zares sem doživel veselje tisto uro in le ena bridkost mi je grenila tiste trenutke: zakaj ni tako vsako nedeljo! S kolikim veseljem in ljubeznijo bi človek svoje delo med rojaki vršil in koliko velikega in lepega bi lahko napravili, če bi se ustvarila med rojaki skupnost, ki bi imela svoje zbirališče v cerkvi. Prav nič teškega to ne bi bilo. Če bi si vsak naših ljudi, kdor ima še kaj božjega v svojem srcu, odločil za to, da bi vsaj enkrat vsak mesec gotovo pohitel k slovenski službi božji bodisi dopoldne ali popoldne... vsaj enkrat na mesec! Vselej bi imeli lahko polno našo kapelo in koliko dobrega bi dobila duša, ki je tolikokrat docela pozabljena!

Polna, nabita je bila kapela. Bilo je zbranih kakih 800 ljudi.

Ko je bila maša končana; sta že bila na mestu dva druga duhovnika. Eden je prišel od Kamilov pri sv. Neži, ki je že večkrat pomagal pri naših slovesnostih, drugi je pa redovnik reda Svete družine. Imel je priti še tretji duhovnik, ki je pa bil zadržan. Kako škoda tudi, da mi je moral odreči P. Gabriel Arko, frančiškan iz José Ingenieros, ki je tudi sam tako močno želel, kakor sem bil jaz vesel njegove obljube, da bo prišel.

Po maši smo se ravno lepo postavili v vrste, kakor je potrebno in že se je ustavil auto, ki nam je pripeljaj prevzvišenega g. škofa. Veselo se je nasmehnil, ko ga je pozdravila Ida, proseč ga molitve za birmance in za vse njihove in tudi za našo domovino, da bi mogli s pomočjo darov Svetega Duha postati vredni kristjani.

Ljubeznjivi delilec svete birme je najprej razložil pomen tega zakramenta, po katerem nam Bog daje pomoč, da moremo postati popolni kristjani, ki se ne strašimo nevernega sveta, ki nas obdaja, ki ne klonimo pred navalom slabih nagnenj, katera človeka zavajajo na kriva pota in v pogubo.

"Zaznamujem te z znamenjem križa in potrdim te s krizmo zveličanja v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha", tako je stopal prevzvišeni od enega do drugega mimo dolge stoječe vrste.

Vse lepo in gladko in v redu, dokler nismo zadeli na otroke, ki nimajo naših obrazov, ki pa tudi niso naučeni reda, kakršen je potreben za take stvari. Poleg naših birmancev se je prijavilo tudi v zavodu, kjer je naša kapela, večje število otrok. Saj je šlo vse v lepem redu. Le to neprijetnost so nam napravili, da moramo šele sedaj ugotoviti kje in kdaj so bili krščeni, kakor je nujno potrebno za vpis v birmansko knjigo.

Med tem, ko se je delila sveta birma, je zbor imel dovolj prilike za našo lepo pesem, tako da je pred nami zaživel mesec majnik. Vse je torej potekalo v lepem redu, katerega je bil prevzvišeni prav vesel in vesel tudi naše lepe pesmi.

Le škoda, da ni vtegnil ostati med nami, da bi nam ostal nanj tudi na slikah spomin.

Lep dan je bil. Zares! Čeprav se je vreme malo kislo državo in je pozneje začelo celo deževati.

Kdaj bo zopet tako?

V treh ali štirih letih bo gotovo! Mislite torej na to in računajte s tem! Morda bomo imeli tedaj celo dogodek, ki bo za nas še bolj vesel. Upajmo, da se bodo med tem razmere v domovini tako upredile, da bomo doživeli obisk našega slovensega nadpastirja!

Naših otrok je bilo 130, torej več kot prejšnje leto, ko jih je bilo pri birmi 122.

Janez Hladnik.

CERKVENI VESTNIK

11. maja gremo v Berisso, kjer bo sveta maša ob 11 uri, popoldanska molitev pa ob 4 uri.

18. maja bo sv. maša na Paternalu za rajne stariše Furlan. Molitve na Avellanedi.

Ob 12 uri maša v Santa Rosa za Franca Slamič.

Shod v Lurdesu se bo vršil 25 maja z začetkom ob 15 uri v lurški votlini.

Zbor socijalne pravice. V soboto 17. maja ob 16 uri se bo vršilo veliko zborovanje v proslavo 50 letnice znamenite socijalne okrožnice "Rerum Novarum", ki jo je objavil papež Leon XIII.

Tega javnega zborovanja, ki se bo vršilo na **Plaza Once,** se bo vdeležila velika množica in tudi mi Slovenci, kateri vemo in razumemo, da bo mogoče urediti socijalne krivice samo na osnovi evangeljskir načel, v smislu smernic velikega Leona XIII.

Gotovo bo tudi marsikdo želel slišati krepke besede Mons. De Andrea, ki bo na zboru govoril.

Fotografije ob birme so lepo uspele. Kdor si jih želi nabaviti, jih dobi v nedeljo 18. maja po maši na Paternalu, po molitvi na Avellanedi.

Tudi v šoli na Paternalu lahko vprašate.

Janez Hladnik.

Trgovina čevljev
BELTRAM
Vsakovrstna izbera čevljev in copat.
Dto. Alvarez 2288 — Paternal
Buenos Aires

KADAR IŠČETE SLUŽBE
obrnite se na rojakinjo
Berto Cernič
DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

Caričin ljubljenec

ZGODOVINSKI ROMAN

Nadaljevanje 226

Te oči in ta usta s kljubovalno potezo je morala že nekje videti.

Zamahnila je z roko. Julijan Sanderski in mlada baronica Fatima sta stopila k njej.

— Če se ne motim, niste Petrograjčanka? — vpraša carica Katarina lepo Fatimo.

— Šele pred nedavnim sem se preselila v prestolico, Vaše Veličanstvo, — odgovori Fatima in se globoko prikloni. — Prišla sem s svojim spremstvom iz Poljske.

— Kako se imenujete?

— Baronica Fatima Reninska.

— Fatima? — se zdrzne carica Katarina. — Kako ste prišli do tega imena?

— Tega ne vem niti sama, — odvrne mlada baronica. — Tudi meni se zdi čudno da so mi dali to ciganusko ime!

— Če je žena tako lep,a kakor ste vi, — se ji polaska carica, — ne igra ime nobene uloge!

In Katarina je milostno mignila z roko in odpustila Fatimo in njenega kavalirja.

Ko so gostje čez kakšne pol ure sedeli pri mizi, kateri je predsedovala sama carica Katarina, je sedel na Fatimini levi strani Julijan Sanderski, na desni pa grof Agapov.

Grof Agapov je bil silno bogat ruski plemič, ki je pripadal vedno tisti stranki, ki jo je vodil na caričinem dvoru pokojni grof Gregor Orlov, nekdanji miljenec carice Katarine.

Njegovo sovraštvo proti carici Katarini pa se je povečalo tistega dne, ko je njegov prijatelj grof Gregor Orlov, padel kot žrtev Katarininega maščevanja.

Sedaj je primerna prilika, da povemo našim cenjenim čitalcem, s kakšnimi nameni sta prišla baronica Fatima Reninska in njen ljubimec Julijan Sanderski v Petrograd.

Sklenila sta, da se bosta vtihotapila v odlično družbo, kjer bi potem pri kvartanju ali pa na kakšen drug način izvabljala bogatašem denar.

Julijan Sanderski si je zadal nalogo, da bo kvartal z najbogatejšimi Petrograjčani, pri tem pa je nameraval uporabiti zvijačo, da bi si napravil čim večje premoženje.

Pa tudi Fatima je sklenila, da bo "delala".

Njeno delo pa bi obstojalo v tem, da bi zvabila moške v svoje mreže, potem pa bi dobila od njih čim več denarja ali pa nakita. Če pa bi ne šlo drugače, bi si tudi sama vzela zasluženo plačilo, vzela pa bi, kar bi ji najbolj ugajalo.

Stari grof Agapov se ji je zdel najprimernejši.

Bil je star, silno bogat in velikanski prijatelj žensk, ob vsaki priliki se je navduševal za nežni spol.

Med pojedino ji je dvoril in stregel, lepa Fatima pa je neprenehoma gledala njegov veliki prstan, v katerem se je lesketal ogromen briljant.

Premišljevala je, kakšno zvijačo naj bi uporabila, da bi postal ta dragoceni prstan njena last.

Njene misli pa so nenadoma ubrale drugo smer.

— Gospa baronica, — ji reče nenadoma stari grof, ki je motril njen lepi obraz, — kje ste odrastli?

— Čemu me to sprašujete? — vpraša Fatima začudeno.

— Vprašam vas radi tega, ker ste podobni nekomu, ki sem ga zelo ljubil in kateri mi je bil najboljši prijatelj, — odgovori stari ruski plemič.

— Kdo pa je bil to?

— Knez Gregor Orlov! — odgovori Agapov.

— Orlov? — se začudi lepa baronica Fatima Reninska. — Nekaj časa sem živela na dvorcu grofa Aleksja Orlova. Tam sem spoznala tudi svojega moža.

— Torej se nisem zmotil! — nadaljuje stari grof Agapov. — Vi ste namreč tako silno podobni mojemu pokojnemu prijatelju, — sedaj vem, da ste njegova hčerka.

— Kaj vendar govorite? — se zasmeje Fatima. — Hčerka kneza Gregorja Orlova? Ha, ha, ha, motite se, gospod grof, mene je grof Aleksej Orlov vzel samo radi tega v svojo hišo, ker sem ostala na svetu popolnoma sama in navezana sama nase.

— Kako vam je ime?

— Ime mi je Fatima, — odvrne baronica.

V očeh starega grofa se je nekaj zasvetilo.

— Fatima! — vzklikne stari ruski plemič. — Tedaj se nisem zmotil, res je, kar sem si mislil!

— Gospa baronica, — reče grof Agapov po kratkem molku, — kedaj bi lahko govoril z vami o neki zelo važni zadevi med štirimi očmi?

— Z menoj — o važni zadevi? — se začudi baronica Fatima. — Če vam je prav, pridite jutri v mojo palačo. Povabim vas popoldne na čaj.

Grof Agapov se prikloni.

— Prišel bom, gospa baronica, — odgovori stari ruski plemič, — od mene boste marsikaj izvedeli, kar je v neposredni zvezi z vašim poreklom in česar niti ne slutite.

— Ali mi ne bi mogli sedaj povedati, za kaj gre? — ga vpraša baronica Fatima.

— Tukaj nisva sama, — odgovori grof Agapov, — stvar je zelo delikatna — preloživa pogovor na jutri!

— Kakor želite, odgovori lepa baronica Fatima, — jutri vas bom pričakovala!

Kmalu je končala slavnostna večerja in carica Katarina je vstala izza mize.

To je bilo znamenje, da bi vstala tudi vsa ostala družba.

Katarina je odšla v spremstvu grofa Panina v majhen stranski kabinet, kjer je po navadi pila s svojimi najzvestejšimi prijatelji in zaupniki turško kavo.

— Ali ste že dobili kakšne vesti? — zašepeče carica Katarina svojemu prvemu ministru.

Ali še niso v moji veliki Rusiji našli deklice, ki bi bila podobna Elizabeti Voroncov?

— Niso je še našli, na žalost, Vaše Veličanstvo! — odgovori grof Panin. — Prav za prav pa ne smemo pričakovati, da bi se tako hitro pokazal uspeh, saj smo šele pred nedavnim razposlali slike vsem merodajnim oblastem.

— Oh, lahko mi verjamete, dragi Panin, — nadaljuje carica Katarina, — da sem strašno nervozna in komaj čakam, da bi se ta zadeva rešila. Tako srečna bi bila, če bi bil knez Aleksander Potemkin zopet pri meni, zopet v Petrogradu!

— Veličanstvo, potrpite še nekaj časa, — odvrne grof Panin. — Napočil bo dan, ko se bodo vse želje Vašega Veličanstva izpolnile.

—Pripovedujte mi kaj! — zakliče carica Katarina svojim gostom. — Rada bi slišala kakšno zanimivo povest, — naveličala sem se že večnih skrbi in vladarskih poslov!

Če mi bo kdo povedal nocoj kakšno povest, ki bo zares zanimiva, si bo lahko izbral v mojih hlevih konja, ki mu bo najbolj ugajal izmed vseh.

Grof Agapov, ki se je tudi nahajal v družbi, stopi pred carico, se globoko prikloni in reče:

— Dovolite mi, Veličanstvo, da vam povem povest neke nesrečne žene, ki je bila ljubica vladarja, čigar imena pa ne bom imenoval. Povem naj samo, da meji njegova država na našo!

— Povest nesrečne žene? — vzklikne carica Katarina. — Nesrečnih žen je že itak preveč na svetu, da bi nas mogla zanimati njih usoda; pripovedujte nam rajši kaj veselega!

— Oprostite, Veličanstvo, da vam še enkrat predlagam, da bi poslušali mojo pripovedko, ki je vseskozi resnična. Jamčim vam, da se ne boste dolgočasili.

— Če nam jamčite, dragi grof, tedaj sedite in pripovedujte! — odgovori Katarina in se nasloni na blazine.

Služabniki so postregli gostom s črno kavo, pred vsakogar so postavili škatlo s cigaretami in cigarami in na Paninovo znamenje odšli iz sobe, kjer je bila okoli carice zbrana ožja družba.

Grof Agapov začne pripovedovati:

— Neki evropski kralj, ki si je osvajal državo za državo, je moral nekega dne pobegniti v svojo prestolico, ker ga je prebivalstvo podjarmljenih držav spodilo.

Ta kralj, imenovali ga bomo August, je živel v svojem dvorcu in se bavil z mislijo, kako naj bi se maščeval svojim nehvaležnim podanikom.

V dvorcu je živel v izobilju, toda njegov minister financ grof Haym mu je moral vedno dobavljati zelo ogromne vsote denarja, vedno si je moral izmišljati in nalagati nove davke, da je kralj lahko ugodil vsem svojim željam in zahtevam.

Ta Haym je bil precej nesimpatična osebnost, pretkan in brezobziren, kadar je šlo za to, da bi koristil svojemu gospodarju in je kmalu imel na dvoru važno ulogo v svojih rokah.

Svojo jezo, ki ga je popolnoma prevzela radi poraza, je hotel kralj August zadušiti in skriti s prelestnimi svečanostmi in razkošnimi pojedinami.

Sicer pa moram omeniti tudi to, da se v njegovi okolici ni nihče upal govoriti o porazu.

Kdor je imel priliko, da je prišel ponoči na drugo stran dvorca, ki je obdana z vrtom, se je lahko prepri-

SLOVENSKI LIST

List izdajata: "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

Mladinski kotiček

Toni Hvala:

O TOLMINSKEM GROFU

O, zlatih dni spomin
me vleče na planine,
po njih srce mi gine,
saj jaz planin sem sin!

S. Gregorčič.

Tolmin je središče Tolminskega.

V začetku 18. stoletja je bil gnezdo kmečkih upornikov. Pod Krnom, nedaleč od Tolmina, je Vrsno, rojstni kraj "goriškega slavčka" Simona Gregorčiča. V sosedni vasi Krn je bil doma zgodovinar Tolmina in zemljepisec Julijske Krajine Simon Rutar.

Ves ta prelepi gorski svet od Kobarida mimo Tolmina do Sv. Lucije ob Soči je izoblikoval posebnega človeka. Čistemu jeziku daje ožje tolminsko narečje poseben znak in prikupnost. Prebivalci Tolmina, Tminci, so znani po svoji dovtipnosti.

Svet, ki ga vidimo tod okoli, je pozorišče večine Pregljevih tolminskih povesti z njegovim "Tolminci" na čelu.

Na desnem bregu "hčerke planin", bistre Soče, se dviga hrib Mengore. Tu je Marijina božja pot. Ob južnem vznožju gre cesta v Volče, na levem bregu Soče pa zavije druga proti Tolminu. Dolina Soče, ki priteče od Kobarida, mimo lepega volčanskega polja in pusti Tolmin na levi strani, je zdaj ožja, zdaj širša, dokler se takoj za Sv. Lucijo ne stisne v prav ozko skalnato sotesko. Še prej sprejme v svoje naročje posestrimi nemirno Idrijco z Bačo.

Vrnimo se v Tolmin. Na severozahodni strani se pne nad mestom — Tolmin je postal po vojni mesto — lep stožčast hribček, Tolminski grad. Razumljivo je, da so njegovo lepo lego izrabili nekdanji oblastneži, grofje, in sezidali na njem mogočen grad, imenovan tudi Kozlov rob. Sedaj je razvalina. Pred prvo svetovno vojno je stal tu lep razgledni stolp.

O nekem tolminskem grofu pripovedujejo, da je bil zelo hudoben. Nekoč je gledal po lepi tolminski dolini in je mari vzkliknil:

"Tal main!" — moja dolina. Odtod naj bi izviralo ime Tolmin.

Nekega dne vpraša grof svojega valpta:

"Ti, povej mi, kaj govorijo ljudje o meni?"

"Kolnejo vas, milostivi gospod", mu odgovori hlapec.

Grof se smehlja. Drugi dan so bile podzemske ječe prepolne nedolžnih tlačanov. Čez nekaj dni zopet vpraša grof:

"No, kaj pa sedaj menijo o meni?"

"Še bolj vas preklinjajo!"

Zopet so trpele nedolžne žrtve.

In vpraša grof tretjič svojega hlapca:

"Kaj pa sedaj govorijo o meni kmečki ušivci? Gotovo me še bolj preklijajo!"

"Milostni gospod, sedaj pa molijo in prosijo Boga, da bi vas živega pojedle uši."

Okrutnež se zdrzne.

Božja Previdnost ni dolgo čakala. Nad grofa je prišla huda bolezen. Iz telesa so mu pričele lezti uši, ki so ga res tudi pojedle.

MLADI RIBIČ URAŠIMA

Niponska balada

Ko so se pomladanski dnevi zavijali v meglo, sem samoten okrenil svoje korake na morski breg Suminoje, kjer sem videl, kako polzi sem ter tja ribarski čoln, in v duhu mi je oživela stara pravljica: V vasi Mitsunoje je živel nekoč mož, Urášima po imenu. Njegov sin je slovel kot spreten ribič, sposoben loviti taje (gologlavke) in katsuve. Že sedem dni se ni vrnil domov — odpeljal se je bil na sinjo ravan, da bi veslal na konec morja, ko je nenadoma stopila iz vode krasna devica, hči morskega boga. Takoj je objel ljubezenski žar mladi srci. Sprva je bilo to zaupljivo, potem pa navihano-resno čebljanje, končno zastavilo ljubezni in prisega zvestobe.

In peljala je mladeniča na otok neumrljivosti; vodila ga je za roko. Stopila sta skozi veliko dvorano v blesetečo palačo morskega boga, da bi tam večno brez skrbi živela, ne da bi se kdaj postarala, ne da bi umrla.

Vendar je mladenič po kratkem času spregovoril soprogi te neumne besede: "Pusti me, da se za malo časa vrnem in govorim z očetom in materjo; jutri pa zopet pohitim k tebi."

Ob slovesu je govorila mlada zakonščica: "Če se nameravaš vrniti v to deželo in živeti z menoj kakor do sedaj srečno, ne odpiraj nikoli te škatlice, ki ti jo dam na pot." Goreče ga je prosila, naj si to dobro zapomni.

In Urášima se je napotil dalje proti rodni vasi Suminoje, in oziral se je na vse strani, da bi zagledal rojstno hišo — toda iskal jo je zaman. Iskal je svojo domačo vas, toda vse njegovo iztikanje je bilo zaman. In z grozo ga je prešinila misel: "Ali je mogoče, da je v teh treh letih, kar sem zapustil te kraje, vse izginilo, dom in celo plotovi? Ali se mi bo pokaazla hiša pred očmi, če odprem to čarobno škatlico?" To rekši je malo dvignil pokrov — in bel oblačel je splaval ven, švignil v zrak in odplaval v daljo na večno zeleni otok.

Tedaj se je polastil mladeniča grozanski strah, kriče je begal, da bi ga spravil nazaj, mu mahal z rokami, ječe se je vrgel na tla in se valjal po zemlji, zopet skočil kvišku in divje plesal v krogu. Medtem je začutil kako mu telesne moči polaudje, pravkar še mladi in silni, stargoma pešajo, čutil je, kako se mu čevsko krive in grbančijo, kako mu sive vranje črni lasje, in za vsakim dihom kako slabeje hropi njegovo dihanje — in končno ugasne njegov življenjski plamen.

Zamišljeno strmim na staro mesto in oko mi počiva na njegovem grobu.

Iz knjige: K. Florenz, Japonske pripovedke.

A. Debeljak.

LEGENDA O PREDICI

Jezus in sv. Peter sta nevidna in neslišna potovala po svetu in opazovala, kaj delajo ljudje.

Nekega dne sta priromala v majhno vas. Na koncu vasi je stala revna koča. Na pragu je sedela mlada mati, ki je marljivo predla. Vmes pa je z žalostnim glasom pela uspavanko otroku, ki je ležal v zibki poleg nje.

V trenutku, ko je otrok hotel zaspati, je izza ogla prištorkljal sključen starec. Dve veliki posodi mleka je nosil na hrbtu. Ko je počasi prišel do mlade matere, ji je potožil:

"Star sem in slaboten, komaj še premikam noge. Ne morem dalje. Bog se me usmili!"

Žena ni odgovorila besedice. Odložila je kodeljo, ki jo je bila pravkar začela presti in si naprtila obe posodi z mlekom na rame.

"Pojdiva!" je rekla starcu.

In sta šla.

Otrok v zibki je odprl oči in ko je videl, da matere ni, je milo zajokal.

Sv. Peter se je razsrdil:

"Nespametna žena! Zaradi enega samega človeka, ki zaide semkaj, ti zapusti hišo, otroka in delo. Ženske so res nespametna bitja."

Jezus pa se je zadovoljno nasmehnil in rekel:

"Sirota je pomagala človeku, ki je še bolj reven od nje — moj blagoslov zasluži!"

To rekoč, je sedel h kolovratu in začel presti. Vmes je z zvonkim glasom zapel isto uspavanko, ki jo je bila prej pela mlada mati. Otrok je kmalu sladko zaspal.

Čez nekaj časa je mlada mati vsa zasopla in zaskrbljena prihitela iz gozda. Jezus in sv. Peter sta izginila.

Lahko si mislite, kako presenečena je bila žena, ko je našla kodeljo lepo spredeno do kraja in je videla, kako se otrok v sanjah blaženo smehlja. Dolgo je premišljevala in se čudila — a nikoli ni izvedela, kdo je bil neznanec, ki je tako poplačal njeno dobro delo.

UGANKE

Vozim zmeraj sem in tja se,
zimske in poletne čase,
ako hočeš v hišo priti,
skozi mene moraš iti.

(Vrata.)

Sončni žarki sijejo,
v tiho izbo lijejo,
skozi mene pridejo,
skozi spet uidejo.

(Okno.)

Močna sem tako:
vôz potegnem sto;
kar naprej bežim,
za menj gre dim.

(Lokomotiva.)

Deščice tanke
le brž na nogé,
po bregu kot sanke
hitijo, juhé!

(Smuči.)

Božidar Žnidarič, dijak.

SKRIVALNICA

Beograd, Zagreb me imata rada,
le Ljubljana noče me imeti;
Mariboru dvakrat sem potreben,
v Celju, Ptuju nimam kaj početi.
Kdo sem?

(Črka „r".)

Polde Kukovica, Ljubljana.

čal, da je bila tišina na kraljevem dvoru samo navidezna.

V razkošnih dvoranah je sedela vesela družba.

Razposajen in glasen smeh se je razlegal po dvoranah, tako da so se vojaki, ki so stražili na vrtu, začudeno ustavljali in pogledovali proti razsvetljenim oknom, potem pa so zopet nadaljevali pot.

V zadnjem času se je kralj August le redkokdaj prikazal na zabave, ki so jih priredili na dvoru.

Svojo plemenito in lepo soprogo je zanemarjal, nikdar se ni oziral nanjo in je imel vedno polno ljubic.

Takrat je bila njegova ljubica kneginja Ljubomirska, toda zdelo se je, da se je je kralj že naveličal.

V tej temni noči se je torej kralj zabaval s svojo družbo v rdeči dvorani svojega dvorca.

Pili so izborno madžarsko vino, vedno znova so se polnile kupe, ko pa se je jelo daniti, so že nekateri gosti padali pod mizo, kar so drugi spremljali z glasnim smehom.

V privatnem življenju je bil kralj izredno ljubeznjiv. Kadar ja se je nahajal v družbi svojih tovarišev in z njimi pil, ga ni smel nihče dražiti in izzivati.

V svoji jezi bi bil kralj August sposoben, da bi koga zgrabil in ga vrgel skozi okno prvega nadstropja na dvorišče.

O čem so se po navadi pogovarjali pri vinu?

O ženah — seveda!

Rdeča dvorana je bila pravljično razsvetljena.

Povsod je bila postavljena srebrna posoda, v kupah se je penilo najplemenitejše vino, okoli dolge mize pa so sedeli kraljevi gosti.

Med njimi se je nahajal tudi grof Lagasco, ki je pravkar pripotoval iz Rima, kamor ga je poslal kralj, da bi pri papežu izposloval ločitev zakona.

Razen njega so bili še pri mizi minister Kniže, Haym, baron Kyan in še precej drugih.

Kralj je sedel na častnem mestu.

Naenkrat je postal njegov obraz čudno resen in zamišljen. Vino ni delovalo nanj tako kakor po navadi.

Povabljenci so si nocoj zaman prizadevali, da bi ga razveselili. To kraljevo obnašanje je spravljalo dvorjanike v skrbi, ker niso še nikdar videli svojega kralja pri vinu slabe volje.

— Kaj pomeni to? — zašepeče minister Kniže svojemu sosedu. — Poglejte našega kralja! Nekaj se dogaja v njegovi notranjosti! Mislim, sosed, da nam previdnost ne bo škodovala!

Sosed skomigne z rameni.

Čez nekaj trenutkov pa se hudomušno nasmehne in odgovori:

— Morda ga je Ljubomirska razjezila!

Minister Kniže pogleda kralja Augusta, ostali pa se niso zanimali za ta tihi pogovor.

— Priskrbeti mu moramo novo ljubico, — začne minister Kniže zopet šepetati.

Zdajci pa dvigne kralj August glavo.

Njegov obraz je bil sicer rdeč od vina, kljub temu pa je bil interesanten in privlačen.

Pogledal je Kyana, ki je sedel na drugem koncu mize, sicer pa bi bilo bolj pravilno, če bi dejal, da je ležal, ker je glavo naslonil na mizo in težko dihal.

Ta čuden človek sploh ni bil šaljivec.

Pripovedoval je najboljše šale z monotonskim glasom, ne da bi pri tem niti za trenutek izpremenil izraz svojega obraza.

— Halo, Kyan! — zakliče kralj August. — Kaj ti je danes? Ali nimaš denarja? Ali pa te je morda prevarala tvoja ljubica?

Baron Kyan zavzdihne pri teh besedah še globlje.

— Mene bo Vaše Veličanstvo še umorilo, — zamrmra baron Kyan. — Ne morem gledati tega vašega žalostnega obraza. Lepi ste kakor sam Bog, močni kakor Herkules, pogumni ste in mogočni, čemu torej ta žalostni obraz?

— Res je — prav imaš — zamrmra kralj August, ki ni baronu Kyanu ničesar zameril.

Tedaj pa je nenadoma zgrabil svojo srebrno kupo in udaril z njo močno ob mizo.

— Tram! — zakliče kralj August enemu izmed pritlikavcev, ki sta stregla gostom. — Prinesi nam vina, najmočnejšega, kajti piti hočemo nocoj!

In pritlikavca, ki sta bila oblečena v obleke dvorskih norcev, sta odhitela, da bi izvršila kraljevo povelje.

Nekaj trenutkov pozneje je prišel v rdečo dvorano velik črnec, ki je nosil na velikem srebrnem pladnju velikanski vrč, ki je bil napolnjen z najplemenitejšim vinom.

— Kyan, nocoj mi boš ti natakal, — ukaže kralj.

Baron se prikloni, vstane in pride z opotekajočimi koraki na drugi konec mize.

Napolnil je čaše.

Najprej je napolnil čaše ostalih gostov, tako da za kralja Augusta ni ostalo več kakor nekaj kapljic.

Kralj je osuplo gledal barona in se glasno zasmejal, ker se je zopet nadejal kakšne šale.

— Kako vendar skrbiš zame, Kyan! Mar sem jaz zadnji, ki ga boš postregel? Kaj pomeni to?

Vsi drugi gostje so se nahajali v precejšnji zadregi. Kyan pa popolnoma mirno pogleda okoli sebe.

— Veličanstvo, — odgovori baron, — kakor sem jaz postopal s tem vinom, tako delajo ministri in najvišji državni uradniki z davki, ki jih plačuje ta država.

Najprej si napolnijo svoje žepe nižji uradniki, potem višji, ko pa pride vrsta na kralja, ne ostane ničesar!

Zamolklo godrnjanje je spremilo te baronove besede.

Toda kralj se glasno zasmeje.

— Bravo, Kyan! Ta je bila dobra!

Kyan se ni prav nič zmenil za navzoče ministre, ki so ga jezno gledali.

Na kraljev mig so prinesli še vina. Baron je napolnil tudi njegovo kupo, ki jo je kralj dvignil in vzkliknil:

— Na tvoje zdravje, Kyan!

— Naj živi naš Herkules! — mu odgovori baron.

Minister Kniže pa je smatral za potrebno, da bi se pogovor zasukal v drugo smer.

— Govorimo rajše o tistih, ki nam vladajo ponoči in podnevi, — vzklikne miinster Kniže, — dajte, govorimo o ženah!

In naenkrat se je navzočim zazdelo, da se je kralju vrnila dobra volja.

— Tako je, moj minister! — zakliče kralj. Sleherni izmed vas naj nam opiše damo svojega srca! Začni Kniže!

Minister se zdrzne.

Ni mu ugajalo, da mora biti ravno on tisti, ki bo prvi začel pripovedovati o nežnem spolu.

— Veličanstvo, dovolite mi, da bi mi ne bilo treba opisovati svoje soproge, — je prosil minister. — Med nami je mnogo takšnih, ki bj lahko mnogo boljše opisali svoje lepotice.

— Noben izgovor ti ne pomaga! — reče kralj nestrpno. — Naprej, mladenič, opiši nam svoj biser!

Vsi so se zasmejali.

Vedeli so namreč, da si je minister Kniže izbral za družico damo, ki ni bila več tako mlada, katera pa si je na vse mogoče načine prizadevala, da bi umetno nadomestila svoje dražesti, ki so ginevale in na katerih je glodal zob časa.

Da jo je minister vzel za ženo, je bil vzrok v tem, ker je bila silno bogata.

Minister je bil še mlad človek in takoj je uvidel, da bo moral ubogati povelje svojega gospodarja.

Kniže izprazni svojo kupo in vzklikne:

— Moja soproga je cvet vseh žen!

Gosti se na ves glas zagrohotajo.

— Tako? Vi mi ne verjamete? — zakliče minister Kniže. — Dobro! Če nadomestuje moja soproga marsikaj z umetnimi sredstvi, se ji vsaj ni treba bati starosti.

Kralj August se zasmeje. Pogledal je Hayma, ki je sedel nedaleč od njega.

Njegove ustnice so čudno vzdrhtele.

— Sedaj si ti na vrsti, Haym, — zakliče kralj August. — Ne izgovarjaj se! Ti poznaš žene prav dobro, ker imaš pri njih izredno srečo! Tvoje ljuibezenske pustolovščine poznajo ljudje daleč naokoli! — Sicer pa mi ni treba še posebej povdarjati in ti zagotavljati, da bo ostalo med nami, kar boš pripovedoval tukaj!

Haym je bil pijan in se je komaj držal na nogah.

Veselo se je zasmejal in spregovoril s hripavim glasom:

— Da bi vam opisal svojo ljubico? Saj jaz nimam metrese, ne potrebujem je, ker imam zakonsko ženo, ki je najlepša med vsemi metresami na svetu !

Zbrani gostje so se zopet zasmejali.

Samo kralj je ostal resen.

Zdelo se je, da je vedel več kakor vsi ostali.

— Kaj se smejete, bedaki! — vzklikne Haym, ki je vedel, da se sme ob takšnih prilikah posluževati tudi pred kraljem izrazov, ki bi jih sicer ne smela spregovoriti njegova usta. — Prepričan sem, da je grška boginja navadna perica če bi jo kdo primerjal z mojo ženo. Da bi vam opisal Ano? Ne vem, če se mi bo to posrečilo!

(Dalje prihodnjič)